

Братія, не вдавайтесь
в тугу, а молитесь Богу
і [працюйте розумно],
во ім'я матері нашої
України безталанної.

Із передмови
до нездійсненого видання
«Кобзаря», 1847, Седнів

№ 27-28 (338-339)
7-14 липня 2011 р.

Тижневик «Галицька Просвіта» * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзєбчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма «ЛІК» * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського, 18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

Йдеться про народження Івана Хрестителя, яке Церква святкує 7 липня. Після поширення християнства давнє народне свято Купала внаслідок «дохристиянського нашарування» почало називатися святом Івана Купала.

Купало, або Купайло, – це свято молоді – хлопців і дівчат. Його відзначають у ніч з 6 на 7 липня.

Увечері перед Купалом сходилися коло річки святково одягнені хлопці та дівчата – в барвистих вишитих сорочках, блузках. Дівчата збирали любисток, ромашки й сплітали вінки. Хлопці приносили хмиз, сухі колоди, аби розпалити вогонь. Розкладали ці вогні лише здорові хлопці, що не мали вад і вважалися за порядних, нічим лихим не запламовані.

Здобувши живий вогонь, а купальський вогонь очищував від усього поганого, підпалювали це багаття чотири хлопці одночасно з чотирьох протилежних сторін. І коли вже вогонь освітив місце святкування, хлопці роздивлялися дівчат і домовлялися, хто яку дівчину буде ловити.

Спочатку стрибали через вогонь хлопці по старшині один за одним. Щовище скочить хлопець, то кра-

щий буде на його полі врожай; щоспритніше скочить – здоровший буде... Упаде під час стрибка – щось трапиться йому нещасливого впродовж року; розгорне вогонь під час стрибка – розгорнеться якийсь налад і т. п. Коли перестрибали всі хлопці, тоді починають стрибати попарно, хлопець з дівчиною. Перестрибнули вдало, вогню не зачепили, не спіткнулися – поберуться і щасливо житимуть.

У Купальську ніч польові та лісові трави набирають виняткових чарівних властивостей, великої лікувальної сили, тому їх у цей світанок збирають знахарі й народні цілителі.

Ще не скоро сонце покажеться на небі, ще триває Купальська ніч, а бабусі й відьми вже крадькома, щоб їх не побачили, йдуть до лісу збирати зілля, яке в цю ніч набуло виняткових чарівних і цілющих властивостей. Дівчата збирали зілля для кохання – тирлич-зілля, сон-траву, ромен-зілля, васильки. За повір'ям, в Іванів день мають особливу цілющу силу трави, дерева, квіти.

Колись відданиці голі бігали по росі, по вівсі, примовляючи: «Біжу, біжу по росі (по вівсі), а за мнов – хлопці всі».

Вмивалися в росі квітів, у любистку, аби були спайними, любленими: «Прошу ті, любистку, прошу ті в купіль. Аби моє серце милому любе. Прошу ті, любистку, під ноги – рутку, аби моє серце не знало смутку».

Вранці, щойно розвидниться, дівчата йшли гуртом до лісу та в поле збирати квіти для вінків. Найголовніше для вінків – барвінок. З лісових квітів ще збирали ромен-зілля, буркун-зілля, материнку, чебрець, нечуй-вітер, братки, з польових – волошки, мак, сокирки, колоски хлібних зел, з городніх – любисток, м'яту, чорнобривці, ласкавці та кудрявці.

Зібравши досить різних квітів, вони йшли до річки або просто в лісі сідали колом і плели вінки. В деяких місцевостях дівчата плели вінки напередодні Купайла. Кожна дівчина мала сплести два вінки. Далі водився своєрідний хоровод з вінками – дівчата повільно йшли одна за одною, піднімаючи до сонця вінки, які тримали в обох руках. При цьому вони підтанцювали й співали купальських пісень.

Далі ворожіння переносилось до річки. Дівчата пускали вінки по воді й ворожили, хто, коли і з ким побереється. Як вінок добре пливе – дівка скоро вийде заміж. Як крутиться на місці – буде ще дівувати. Як тонує – погано, нещастя буде.

Гей, на Івана, гей, на Купала,
Красна дівчина долі шукала,
Квітки збирала, віночок вила,
Долі водою його пустила.

Полинь, віночку, по бистрій хвилі,
Поплинь під хату, де живе милий,
Поплинь віночок долі водою,
Серце дівчини забрав з собою.

Ой то пушу свій віночок
Та й на бистру воду.
Чи на щастя, чи на долю,
Чи милого вроду.

Наталія ДЯЧЕНКО, просвітянка

ІСТОРИЧНІ ПАРАЛЕЛІ 70 РОКІВ ТОМУ...

30 червня 1941 року з балкона будинку «Просвіти» у Львові був проголошений Акт відновлення Української Держави. Він засвідчив світові, що український народ є законним господарем на своїй землі і буде її боронити власними грудьми перед кожним, хто намагатиметься потоптати волю України. Цій знаменній даті було присвячене віче громади обласного центру на площі Шептицького.

Чому саме на цьому місці? Адже уже склалося так, що такі акції відбуваються на Вічевому майдані. А вибір цей із двох причин. Насамперед нагадаємо, що саме митрополит Андрей Шептицький благословив голову державного Правління Ярослава Стецька на таку рішучу державницьку дію. А ще 12 липня 1941 року на цій площі міста Станіслава був проголошений Акт про відновлення Української Держави.

ЗНАЙ НАШИХ!

ЧЕМПІОНИ ЧЕМПІОНІВ – УКРАЇНЦІ

Усі чемпіонські пояси – у Кличків. Це сталося після перемоги минулої суботи у німецькому місті Гамбурзі чемпіона світу в суперважкій вазі за версіями WBO, IBF та IBF Володимира Кличка над британцем, чемпіоном світу за версією WBA Девідом Хеем. Поединок тривав усі 12 раундів і завершився перемогою нашого співвітчизника за очками й однотайним рішенням суддів – 118:108, 117:109, 116:110.

Інтерес підігрівався і тим, що англієць за очками обіграв російського «ведмедя» – 145-кілограмового Миколу Валуєва (зріст 213 см, у Хейя відповідно 100 кг і 191 см), і обіцяною помстою за словесні образи на адресу обидвох братів (здаймо футболку на язикотому англійцеві з відірваними головами Кличків). А найважливіше – можливість нарешті зосередити в руках українців усі пояси. Самі ж боксери заявили, що завершать поєдинок нокаутом: Хей – у 10-му раунді, а Кличко – в 12-му.

Ніхто з них не виконав обіцяного, проте переможець один. Це – Володимир Кличко. Після бою він сказав: «Я намагався нокаутувати Хейя, але не вийшло. Британець був дуже швидким і різноманітним. На жаль, мені не вдалося виграти свій 50-й поєдинок нокаутом. Сподіваюся, що зроблю це в наступному бою». Своєю чергою Девід Хей зазначив: «Я провів не найкращий свій поєдинок...»

Отож уперше в історії професійного боксу п'ять головних боксерських титулів опинилися в руках українських братів (чотири – у Володимира, а п'ятий – у Віталія Кличка за версією WBC). За неофіційною інформацією, призовий фонд поділили порівну. Кожен боксер отримає по 20 млн. євро.

ОСВІТА

ШКОЛИ ВІДРЕМОНТУЮТЬ

Понад 29 мільйонів гривень виділили на ремонт загальноосвітніх навчальних закладів Прикарпаття. Для закладів обласного підпорядкування передбачено майже 12 мільйонів. Місцевим бюджетам виділили півмільйона гривень субвенції з обласного бюджету.

Кошти будуть спрямовані на заміну опалювальних котлів і вікон, проведення капітального ремонту шкільних спортзалів і їдалень.

ПАМ'ЯТЬ

ПРИЙДИ, ПОКЛОНИСЬ, ПОМОЛИСЬ

У музеї Меморіального комплексу «Дем'янів Лаз» ще із Зелених свят діє пересувна виставка «Забуттю не підлягає – хроніка комуністичної інквізиції в Україні 1917–1991», яку створили київський «Меморіал» та організації української діаспори США й Канади. 54 плакати експозиції розкривають криваві сторінки нашої історії XX століття й особливо жахливі та брутальні

На тому вічу була присутня вісімнадцятилітня членкиня ОУН Оксана Манюх. Стояла тоді поруч із Василем Бандерою. І сьогодні вона знову на вічу і згадує ті часи: «І тоді площа була заповнена вщерть. Городяни оплесками зустрічали кожного промовця».

Тепер же виступили та привітали мешканців міста зі знаменною датою голова обласної ради Олександр Сич, секретар міської ради Руслан Марцінків, голова Братства ОУН–УПА Карпатського краю Фотій Володимирський. Промовці наголошували, що в умовах жорстокої війни українські націоналісти мали мужність проголосити Акт відновлення Української Державності, афішуючи цим нашу історичну спадковість княжих і козацьких часів, УНР та Карпатської України. Тому ми повинні докласти максимум зусиль, щоб про цей Акт, а водночас і про всі наші державні документи, громадськість знала якнайширше. І найповніше розуміла націєзахисну дію ОУН.

(Чит. стор. 2)

ДІЯ

КРИНИЦЯ ДЛЯ СПРАГЛИХ

Давно відомо: громада – то великий чоловік. І добре, коли вона береться за добре діло, як це сталося у с. Залуква Галицького району. А взятися вона за відродження криниці, яка здавна живила селян цілющою водою.

Чит. 3 стор.

ВИДАВНИЦТВО «ПРОСВІТА»

ПРИЙМАЄ ЗАМОВЛЕННЯ НА:

виготовлення
зшивання блоків на термобіндері;
друк на різнографі форматом А-3;
друк на кольоровому лазерному принтері форматом А-3

АФІШ, ВІТАНЬ, БУКЛЕТІВ, ГРАМОТ, ПОДЯК.
ЦІНИ – ДОСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ.

Тел. (03422) 2-38-67

ЗВИЧАЇ ТА ОБРЯДИ

ПЛИВИ, МІЙ ВІНОЧКУ...

Рекорд із найбільшої кількості вінків встановили прикарпатці на Івана Купала

Найколеритніше свято молоді у ніч на Івана Купала відбувалося у селі Рівня, що на Рожнятівщині. Купальські забави, хороводи й пісні розпочали традиційно із заходом сонця. Гості мали можливість поспілкуватися і на ярмарку національних сувенірів. Та роздиною святкування стало запалення культового купальського вогнища, яке здійснили учасники фаєр-шоу. Окрім того, цього вечора на воду пустили рекордну кількість вінків – понад три сотні. Дійство справді привернуло увагу молоді до нашої самобутності й традицій, наголосила ініціатор «Купальських забав» Ганна Кришок, повідомила «Вежа-FM».

Насиченою та цікавою була і музична програма дійства. Купальськими піснями учасників забав розважали заслужені артисти України, прикарпатські гурти й фіналісти дитячого «Євробачення».

ТАК ДУМАЮ

БО ТРЕБА ЙТИ

І знову про Табачника... Не стільки про нього, скільки про феномен влади, яка ви-ставляє подібних до нього як громовідвід народного гніву.

Україна є і буде в перехресті світових інтересів, тому завжди знайдуться ті, хто захоче керувати нами замість нас і не для нашої користі. Ніколи не переведуться замовники на розумне, системне і безжал-не викоринення вільного українського духу. Якщо екстраполювати цю ситуацію на часи колонізації Північної Америки, то промови тогочасного міністра освіти про благо їхньої освіти для культури апачів напевно були схожі на заяви та інтерв'ю Дмитра Табач-ника. Все ніби й для покращання якості ос-віти аборигенів, але з особливим пієтетом до мови багатовікових колонізаторів і жод-ного слова про гарантований державою захист державної мови. Слухаючи його

НАБАТ

SOS! РЯТУЙМО НАШІ ДУШІ!

Сьогодні загроза нашим ду-шам, душам наших дітей, душам прийдешніх поколінь, духовному відродженню народів і національ-них меншин України через розви-ток мовної, культурної, релігійної, етнічної самобутності, якому, згідно зі статтею 11 Конституції України й у відповідності з усіма нормами міжнародного права, має сприяти держава, а відтак, і всі органи влади, йде з Одеси. Саме тут, як не прикро, в сонячному приморському місті зародилося ноу-хау з порушення конституцій-них і законних прав громадян різних національностей на розви-ток самобутності, на духовне відродження. Виконуючи волю провідників російського націона-лізму, вдосконалюючи вимоги партійних програм про захист російської мови від неіснуючої дис-кримінації, захисту прав «російсько-мовних», міська рада ухвалила протиправне рішення: розпочати з нового навчального року процес переведення дошкільних закладів і шкіл на двомовне навчання дітей, російською чи українською мовами за вибором батьків, на підставі заяв останніх.

Розрахунок зрозумілий: біль-шість батьків, враховуючи сьогод-нішній стан справ з прикрою зне-вагою українців за національністю до рідної української мови в так званих російськомовних регіонах, зроблять вибір на користь російсько-мовного навчання дітей, які підуть у дитсадки, перші класи шкіл уже в наступному навчальному році. У такий спосіб лукаві політики втя-гують у протиправні, зрадницькі дії щодо своїх дітей і своїх націй, насамперед, українців за націо-нальністю, користуючись їхньою байдужістю і незнанням Консти-туції та законів, неусвідомленням того, що, зокрема, українці за національністю, поляки чи євреї своїми заявами на користь ро-сійськомовного навчання дітей роблять перший крок до духовного каліцтва останніх, до посилення духовної кризи народів і націо-нальних меншин, суспільства. Адже розвиток мовної, культурної, релігійної, етнічної самобутності народів неросійської національ-ності з російською мовою на устах, як це намагаються зробити провідники російського націона-лізму, сумуючи за минулим, не можливо забезпечити жодній міс-цевій раді.

То чи не настав час дати відсіч політичним спекуляціям на захисті прав російськомовних і на заявах батьків про російськомовне на-вчання, як це робить, зокрема, сумнозвісний самозваний захис-ник В. Колесніченко, місцева вла-да на сході й півдні України, в Кри-му, опираючись на більшість депу-татів від Партії регіонів.

Маємо вдарити на сполох уже зараз, зважаючи на ту загрозу, яку несе розвиткові самобутності,

духовному відродженню народів і національних меншин, подолан-ню духовної кризи оте ноу-хау з Одеси і його поширення Укра-їною. Протистояти, погодьтеся, цьому злочину може лише наша єдність, насамперед, єдність українців за національністю, які становлять більшість так званих «російськомовних», які, як ніхто інший, як не прикро, зневажають рідну українську мову, не користу-ються нею навіть у спілкуванні між собою, з дітьми, сповідуючи зде-більшого сумнозвісне «Умію, та не хочу!»

Тож розтлумачмо насамперед батькам, що стоїть за отим захис-том прав російськомовних на про-тивагу конституційним і правовим нормам із захисту прав українців, росіян, поляків, татар, усіх народів і національних меншин та в який злочин проти прийдешніх поко-лінь втягують лукаві політики, роб-лячи їх співучасниками проти-правних дій в ім'я збереження себе при владі!

Погукаймо на допомогу жур-налістів, щоб на радіо, телеба-ченні, в друкованих ЗМІ вивести на чисту воду лукавих політиків, авторів одеського ноу-хау, само-званих захисників прав «російсько-мовних», попередити злочин, зупи-нити поширення одеського ноу-хау на всю Україну!

Нагадаймо депутатам рад усіх рівнів, насамперед народним депутатам України, українцям за національністю, про пріоритет державних інтересів, інтересів нації перед вимогами партійних програм, про які вони мають після обрання до рад дбати лише в тому разі, якщо вони не суперечать державним, не суперечать Кон-ституції і законам України, якщо вони не є злочином, як одеське ноу-хау!

Погукаймо діаспору українсь-ку, бо справа духовного відрод-ження стосується кожного укра-їнця за національністю, де б він не був. Сподіваємося, що осторонь попередження злочину не буде стояти Президент України, проку-ратура, правозахисні органи.

Згадаймо слова Т. Шевченка: «Обніміться, брати мої, молю вас благаю...», його гнівний заклик «Схаменіться, недолюди, діти юродиві...», щоб спільними зусил-лями нарешті відвернути біду від наших дітей, від їхнього духовного каліцтва, духовного каліцтва май-бутніх поколінь, щоб лукаві політи-ки не заштовхали нас за межу, де вже буде нікому протистояти злочину. Буде пізно, як кажуть, «прийде каяття, та не матимемо вороття!» Тож кричімо «SOS!», рятуймо наші душі! За нас цього ніхто не зробить!

Леонід ПІНЧУК,

шанувальник і дописувач
А. Погрібного, член ініціативної
групи громадянської акції
«Калинова гілка», м. Миколаїв

інтерв'ю радіо «Ехо Москви» хтось із росій-ських слухачів із захопленням упізнав у ньому природженого міністра освіти Росії: «Это что, был отчет украинского министра о проделанной работе? Так такое, кажись, в Кремле надо говорить или на Лубянке, а не на «Эхе»». Повний діагноз казусу Табачника можна знайти в розумній і дуже влучній статті відомого журналіста Окари «Дмитрій Владимирович Табачник. Wel- come to Russia!» (УНІАН).

Зрозуміймо, такі одіозні особи, які нахабно зросійшують унікальний світ укра-їнців – лише злі примари сну розімлілої, сонно окраденої, обережної і ще не осмілі-лої на волі нації. Українцям не треба спати, бо лихо ніколи не спить. Будьмо чесними перед собою – колоніальний російський дух за останні 20 років так і не вийшов з Укра-їни, його можна лише вигнати і вирвати з нашого життя, як бур'ян. Старе покоління звільнитись не змогло і тому мало навчило молодих. Досі ми не навчилися формувати єдину і точну національну реакцію на дрібні провокації отого демона колоніалізму.

ГРОШІ Й РИЗИКИ

Нині без банку, як кажуть, ані сюди, ані туди. Навколо них крутиться все суспільне життя. А ще – навколо долара, який став світовою валютою. Хоч майже до Другої світової війни світовою ва-лютою вважався британський фунт, золотий вміст якого був незмінним майже 400 років (аж до 1931 року). Твердість фунта Британія забезпе-чувала своєю присутністю на всій планеті (над Британською імперією «ніколи не заходило сонце»), лідер-ством у світовій торгівлі, яку Брита-нія забезпечувала кредитуванням, фрахтом, страхуванням. Під час двох світових воєн могутність Велико-британії була підірвана, чим і ско-ристались США, змусивши її та інші країни ввійти у світову валютну систему, про що в 1944 р. в містеч-ку Бреттон-Вудс була підписана відповідна угода. Доллар був ого-лошений єдиною валютою, що кон-вертувалась у золото, але тільки на вимогу центральних банків інших країн. Цією угодою були зафіксо-вані золотий вміст долара та паритетні курси решти валют до дола-ра. Країни – учасниці валютної си-стеми брали на себе зобов'язання підтримувати встановлені догово-ром курси за рахунок валютних інтервенцій. Якщо курс конкретної валюти піднімався вище встанов-леного паритету, то центробанк по-винен викупити долари, навіть за рахунок емісії, збільшуючи свої до-ларові активи. Якщо курс валюти конкретної країни до долара падав нижче паритету, центробанк цієї країни повинен викинути на ринок доларові резерви. А поповнити їх можна було і за рахунок отримання кредиту Міжнародного валютного фонду, який був створений у рам-ках Бреттон-Вудської валютної системи.

З часом (початок 1950-их) позитивне сальдо платіжного балансу США починає ставати від'ємним, а відтак виникає дефі-цит бюджету, який триває і досі. Власне тоді (в 1950-их рр.) уже виникає дефіцит запасів золота в США, їх не вистачає для задекла-рованого золотого забезпечення долара. Вони перетворюються в «папір» – США випускають т. зв. treasuries, облігації Держказна-чейства США, які йдуть на фінан-сування дефіциту американського бюджету, а відсотки з цих запози-чень збільшують дефіцит платіж-

ного балансу і викид доларів у глобальну економіку. Виходить, що США першими порушили умови Бреттон-Вудської угоди, скорис-тавшись своєю гегемонією. Так почалося напомпювання світо-вої економіки незабезпеченими грошима. Інші країни цьому тільки сприяли, правдами й неправдами обмінюючи долари на золото та «спонукуючи» США, порушуючи свою ж Бреттон-Вудську угоду, друкувати долари без золотого забезпечення.

ВЕЛИКІ ПРОБЛЕМИ «МАЛЕНЬКОЇ» ЛЮДИНИ

Таке беззаконня тривало до 1971 року, коли президентові Річарду Ніксону вдалось протягти через колегіальні органи своє особисте рішення, яким відміню-валась норма обміну доларових резервів інших країн на золото. А угода про МВФ від 1976 року (Кінгстонська або Ямайська валютна системи) закріпила валютні ігри центробанків і спеку-лянтів. Відміна обміну долара на золото похоронила систему фіксованих валютних курсів і при-звела до плаваючих курсів.

До якого банку піти? Як же все-таки оцінити банк, щоб наші заощадження були надійно захищені?

Пересічний українець зазвичай пам'ятає кілька назв банків, на кожному з яких висить бирка з оцінкою якості послуг. Як форму-ються такі оцінки? Найнадійніше джерело інформації – особисті відгуки людей, які працювали з банком. А до реклами ставтесь критично, як і до реклами ліків. Скажімо, банки урочисто заявля-ють, що в них доступні кредити готівкою, причому без довідки про доходи та інших формальностей. Рекламні буклети переконують: прихось, реєструйся і отримуй гроші. Брехня! В такому банку щомісяця доведеться платити

непереконливі. Поденники «русского міра» лиш с'як-так шумно «відробляють» непога-не чуже фінансування. Найбільший ефект, який їм зараховується, це марнування нашого часу на дискусії, відволікання на некультурні дрібниці й провокації з метою завадити нашій системній, точній і невідво-ротній національній реакції.

За двадцять років ми сказали стільки слів про національну ідею і начитались різних цитат наших попередників, що вже час реально робити велику справу, не питаючи один одного як. Майдан, що стояв, мусить рушити з місця, розуміючи величезну кількість українців, силу і правду. Ми повинні навчитись ухвалювати єдині загальнонаціо-нальні рішення й однострійно їх виконувати, не відволікаючись на лемент збоку. Якщо в цей момент трапляється нам поперек дороги щось табачниківське чи щось харизматичне і збанкрутіле, воно буде зметене з дороги і нація піде далі. Бо треба йти, бути україн-цями, сильними в собі щодня.

Володимир ФЕРЕНЦ

в середньому по 300 гривень, якою б не була сума позики. Це називається «плата за послугу «надання кредиту». Іншими сло-вами, це плата за те, що людині дозволили віддавати банку гроші як відсотки, страхування життя, комісійні за картою та інші збо-ри. Набігає 40 відсотків річних. При цьому кредитні експерти зму-сять клієнта заповнити кілометри анкет. Такий банк не приховує, що дере три шкури, і не намагається виправити відверто погану репу-тацію. Зате він «розпихає» навсі-біч картки.

Давним-давно Нацбанк гучно заявив, що буде контролювати потік неправди з боку банків, і навіть ухвалив якісь постанови. Схоже, регулятор справді відчу-ває кадровий голод, бо за останні роки він не покарав жоден банк за обман клієнтів.

Ось і виходить, що особистий досвід все ще залишається єди-ним мірилом якості банківських послуг в Україні. Виходячи з цього критерію, «Економічна правда» назвала тільки п'ять установ із 170-ти, в яких щось редакції спо-добалось. А як же пересічному українцеві відрізнити не те що кра-щого від гіршого, а свого, вітчиз-няного, від «чужого»? Хто допо-може йому розшифрувати назви-аббревіатури? Потребує відповіді сакраментальне: чому на нашому фінансовому ринку так багато іно-земних банків? Чи можна довіряти банку, який вчора рекламував себе як банк рідної землі, а сьогодні одяг-нувся в інші шати? Невже людина може повірити, що іноземні банки прийшли на український ринок зміцнювати фінансово-економічну безпеку нашої країни? Як тільки глибше копнете, то пересвідчи-тесь, що маржа в багатьох з них сягає 60–70 відсотків річних. Наші «акули» не менш жадібні. Життєве кредо нашого олігархату (а банки належать не кому іншому): зиск, експлуатація, заганяння посполитого люду в соціальні резервації.

А тому створіймо коопера-тивні банки на паях юридичних та фізичних осіб, підтримуймо та розвиваймо систему кредитної кооперації.

Анатолій НЕДІЛЕНКО,
голова правління
Калуської КС «Самопоміч»

(Закінчення. Поч. на стор. 1)

Коли гітлеризм виявив свої за-гарбницькі плани, ОУН під прово-дом Степана Бандери перейшла до широких збройних дій, органі-зувавши УПА. ОУН–УПА збройно продовжувала боротьбу до 1954 року. У ній загинули тисячі патрі-

70 РОКІВ ТОМУ...

отів – стрільців і командирів, жінок і дітей.

Дуже коротка наша пам'ять і дехто забув про ті жорстокості, які творили вороги України. Пам'ятаймо про жертви нашого народу в лихолітті Другої світової війни.

Слід нагадати, що, довідавшись про Акт від 30 червня, Гітлер оска-женів. Він видав розпорядження негайно ліквідувати «бандерівську диверсію». Німецьке гестапо вису-нуло вимогу перед Ярославом Стецьком відкликати Акт віднов-лення Української Державності, а коли той відмовився, його ареш-тували. Через кілька днів у Кракові заарештували й Провідника ОУН Степана Бандеру.

Розпочався масовий терор. Багатьох активних членів ОУН

розстріляли у Львові, 52-ох – у Чорткові. Зірвавши з фашистів маску «визволителів», ОУН розпо-чала організацію збройного спро-тиву. Активна боротьба проти коричневих і червоних наїзників та проголошене гасло «Свобода – народам! Свобода – людині!» здо-були довір'я інших поневолених народів і сприяли створенню спіль-ного фронту – Антибільшовиць-кого блоку народів (АБН).

Будьмо ж гідними їх! Не схи-ляймо голови у нинішній час, коли окупаційна влада намагається політично, судово, інформацій-ним терором вбити в народі надію на спротив і увіковічнити своє панування.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ДІЯ

КРИНИЦЯ ДЛЯ СПРАГЛИХ

Недільного літнього дня після Богослужіння у церкві Святих апостолів Петра і Павла залукв'яни були присутні на одному зі святочних дійств – посвяті відновленої криниці.

Чим цікава криниця? Вона – одна зі стародавніх джерел питної води, розташована на території місцевої середньої школи та біля храму. Її глибина – 12 метрів, діаметр – 1,5 метра. Багато літ з неї пили воду учні й жителі села, бо відзначалася великою силою. З неї пили воду знаменитості села. Серед них – отець Лев Лаврецький (похований у Залукві), який проводив археологічні дослідження на галицькій землі, за участю громади спорудив двокласну школу, «Дім плебанський», склад і магазин.

З 1914 року працював директором школи у Залукві Іван Блажкевич. Але з початком Першої світової війни був мобілізований на фронт і справами стала керувати його дружина – письменниця і патріотка Іванна Блажкевич. Вона проживала у приміщенні школи й була свідком та учасницею Листопадового зриву. На стіні школи їй встановили барельєф.

Головою читальні «Просвіти» в 30-их роках минулого століття був отець-мітрат Роман Лободин, де проводив велику просвітницьку роботу. А парох села отець Пилип Чолій багато уваги приділяв шкільній молоді.

Всі ми пам'ятаємо директора школи Михайла Палагнюка, який проживав у приміщенні школи й викладав німецьку мову. У далекому 1939 році він брав участь у Народних зборах Західної України. Це свідчило про його авторитет.

В час Першої світової війни у криниці односельці заховали дзвін, який при опусканні був дещо пошкоджений, але збережений.

Коли спорудили нову школу, а особливо сьогодні, коли є водопровідна вода з р. Лімниці, криниця стояла забруднена. Наш просвітянин – директор школи Володимир Чаграк зайнявся очищенням криниці, на що зібрали кошти парафіяни церкви. А ініціатива відновлення криниці належить просвітянину Ярополкові Яциновичу. І приурочена вона 50-річчю випуску.

П'ятеро з них і внесли кошти на оздоблення. Ярополк Яцинович, який ініціював цей захід і вніс найбільшу частку коштів, Степан Юськевич, який приїхав на зустріч з Росії, де проживає, Любомир Глушко, Надія Гальовська та Орест Скрентович. Санепідемстанція дала підтвердження, що вода добра для вживання.

Схвально сприйняв відновлену криницю парох села отець Василь Заверач. Він освятив її того недільного дня і розповів про силу доброї води, яку будемо використовувати повсякденно, а особливо на Водохреща.

Парафіяни щиро вдячні всім, хто торкнувся і був небайдужий до відновлення криниці. Дорогою додому кожен пригадував свої шкільні роки, коли пив цілющу воду з криниці. Вода з неї буде приймати інформацію, яку будуть доносити звуки дзвону і літургійний молитвний спів, надаючи воді божественної сили, адже знаходиться вона поряд з храмом.

А однокласники пішли на свою зустріч у школу, де їм співали учні. А потім поділилися спогадами про пережиті літа і події.

Лідія СКРЕНТОВИЧ,

голова «Просвіти» с. Залуква Галицького району

ПОДВИЖНИЦТВО

Мужність і відвага, самовідданість та полум'яна любов до Вітчизни у лицарів честі й чину народжувались не на порожньому місці. Доблесні чесноти всмоктувалися ними з молоком матерів, передавалися з казками бабусь та розповідями дідів.

УКРАЇНСЬКІ РОКСОЛАНИ

На українському жіноцтві спочивав також обов'язок дбати про своє рідне військо – УПА. Українська жінка-мати, вдова чи бабуся, або й молода дівчина, ризикувала арештами, вивезенням у Сибір, втратою родини і навіть смертю, але виявляла стійкість у боротьбі за ідеали вільної України.

Смилівість і самопожертва українських жінок заради свого народу з давніх-давен оспівані в численних піснях, легендах і переказах. Ось одна з них.

Біля підніжжя Карпат неподалік міста Болехова в урочищі Заломи є знамениті Скелі Довбуша з видовбаними в них у давнину печерами. Під час ворожих набігів місцеві мешканці переховувалися тут від нападників. Та одного разу вони не встигли добігти до скель і всі були порубані. Лише спритній дівчині пощастило дістатися до кам'яних велетнів і попросити у них захисту. Скелі розсунулися і заховали її, а на переслідувачів посипався град каміння. Коли ж ворог знову чинив напад на ці терени, то скелі розсувалися, дівчина бігла в укриття й біла у бубон, попереджаючи всіх навкруги про небезпеку...

Інша легенда згадує гірське озеро Лебедине, біля якого в давнину жили батько з дочкою. Якось зимового вечора сюди наскочили татарські завойовники. Аж раптом насунула темна ніч, тому вони наказали доньці господаря хатини показати їм таке місце, де б можна було отаборитися на ночівлю. Дівчина привела їх на широке рівне засніжене поле. Непрошені гості швидко розташувалися на ньому і запалили вогнище, щоб зігрітися й приготувати собі їжу. Від вогню лід розтопився і всі вороги опинилися на дні Лебединого озера. Так дівчина врятувала своїх краян.

Та від легенд перейдімо до реальних осіб. Після вбивства древлянами київського князя Ігоря, який правив у 913–945 роках, залишився його малолітній син Святослав. Правління державою взяла на себе Ігорева дружина Ольга, яка вписала багато цікавих сторінок в українську історію. Їм'я Ольга означає «мудра», «свята». Історики не знають справжнього походження княгині, але сходяться на думці, що

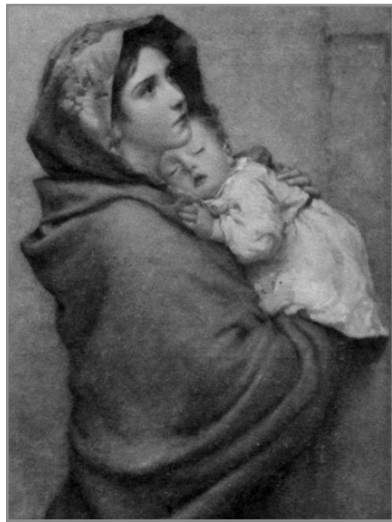
воно було слов'янське.

Король Франції Генріх I звернув свій погляд на могутню Русь-Україну, де мешкала красуня Анна. Великий князь Ярослав віддав свою двадцятип'ятирічну дочку за нього заміж. Шлюб відбувся 14 травня 1049 року. Анна Ярославна привезла до Франції високу християнську мораль і вищу, ніж у тодішній Європі, культуру.

Королівське подружжя мало трьох синів: Филипа, Роберта, який помер у дитинстві, та Гюгона. Филип ще за життя батька був посвячений на короля, а після смерті Генріха I у 1060 році Анна стала опікункою малолітнього наслідника престолу.

Королева Анна була освіченою людиною і, на відміну від всесильних васалів, робила свої підписи кирилицею та латиною. А в унікальній пам'ятці української та світової літератур «Слово о полку Ігоревім» розповідається про похід князя Ігоря на половців у 1185 році. У цьому лірико-епічному творі яскраво зображений жіночий образ Ярославни, в якому втілюється ідея патріотизму, вірності своєму чоловікові, прагнення зберегти спокій у рідному краї. Вражений оспіваним образом, композитор Микола Лисенко з натхненням написав музику до «Плачу Ярославни».

Княгині Ользі та королеві Франції Анні не поступалася своєю гідністю й княгиня Анна – вдова великого князя Романа, самодержця всієї Русі. Смерть Романа викликала у 1205–1245 роках жорстоку боротьбу за престол. Княгиня Романова, як її називав літописець, залишившись із маленькими синами – трирічним Данилом та річним Васильком – виявила в цей скрутний для них час непохитність волі та політичну далекоглядність. Протягом чотирнадцяти років вона боролася у бурхливому морі інтриг із боярами за збереження прав своїх синів на княжий престол.

Чимало захоплюючих літературних творів та багато-серійний кінофільм присвячені ще одній уславленій українці. Донька священика з містечка Рогатина Настя Лісовська (1505–1561) відома під ім'ям Роксолани. Потрапивши у полон до султанського гарему в Стамбулі, вона стала дружиною могутнього султана Османської імперії Сулеймана III. Красуня і розумниця мала великий вплив на султана. Вона народила двох синів, один з яких згодом був правителем держави. Роксолана доклала чимало зусиль, щоб відвернути напади татар на українські землі, стримувала від цього й інші держави.

Роксолана – найсильніша жіноча постать не тільки в українській історії, але й у світовій. Це переконало доводити, що український народ могутній, а Україна в майбутньому буде квітучою державою.

*Хто не жив посеред бурі,
Той ціни не знає силі,
Той не знає, як людині
Боротьба і праця милі.*

Так писала багата духовними скарбами Леся Українка (Лариса Петрівна Косач). Все своє недовге життя славетна письменниця дарувала людям мудрість і красу, «сіяла розумне, добре, вічне», тому її ім'я овіяне всенародною любов'ю.

Дивов'язою свого часу була і Наталія Кобринська (1855–1920). Справу засновниці жіночого руху Н. Кобринської продовжували Марія Білецька, Костянтина Малицька, Наталія Будзинська, Дарія Старосольська та інші.

На початку двадцятого століття у нас були безстрашні Олена Степанівна, Софія Галечко й численні їхні соратниці.

У роки боротьби з тоталітарним режимом дали нам відважних борців за права людини: Катерину Зарицьку, Галину Дидик, Надію Суровцеву та багатьох інших безкомпромісних борців за самостійну Україну.

А ще були Марійка Підгірянка, Олена Теліга, Ольга Дучимінська та багато їхніх славних послідовниць. Про них видатна історик Наталія Полонська-Василенко писала: «Ще не вмерла Україна, якщо живуть і діють українки!»

Геннадій БУРНАШОВ,
історик і філолог

СПОГАДИ

(Продовження. Поч. у № 21–26)

У товарняку з кожної щілини дув холодний вітер. Пічка-буржуйка більше диміла, ніж гріла. Холод буквально паралізував виснажених нелюдськими допитами та голодом невілнціше. У товарному вагоні жодних лавок чи нар. На долівку не кинули навіть соломи – голі дошки, обмерзлі гноєм корів чи коней, яких також перевозили в цих товарняках. Для мене дорога була особливо важкою і, здавалося, безконечною. До самої Воркути мучив біль у нирках і животі. Рятували мене дівчата окропом, який випрошували у конвоїрів на станціях. Наливали в пляшку і таким теплом я рятувалася майже півтора місяця. Окріп також пили, бо нам на дорогу дали сухий пайок – рибні консерви і чорний глевковатий хліб. Протягом усієї дороги ми не їли вареної страви. Дівчата також страждали від болю в животі.

Врешті приїхали до Воркути. Ми думали, що це вже остаточний пункт нашої зупинки, але це знову була пересилка. Виснажених загнали нас у вихолоджений барак, добре, що хоч були нари. Дівчата почали облаштовуватися одна біля одної тісніше, щоб таким чином зігрітися. Багато дівчат і жінок були з наших Карпатських гір. Приваблювали, стрункі, вони були одягнені добротно – в кожушки, різнобарвні теплі шальонові хустки і чобітки. Адже в далеку сибірську дорогу, де «білі ведмеді» і 50-градусний мороз не поїдеш абияк. Тим більше, що тюремне начальство часто обіцяло нам покарання якраз у таких краях. Тож перед «дальшим ета-

пом», як тоді говорили, рідні приносили арештантам теплий одяг і запаси сухарів та солонини.

Отже, ми збиралися хоч трошки відпочити після тяжкої дороги, як раптом гучно відчинилися двері в барак. З лайкою і криком: «Ану вставай, контра», – увірвалися блатні дівулі й усіх нас примусили встати з нар і роздягтися. Ми були приголомшені такою командою і, огляда-

Наступного дня вранці прийшли дівчата й принесли мені пляшку з гарячою водою, щоб я добре вогрілася і рівночасно повідомила невітшну для мене новину. Сказали, що їх зобов'язали забрати свої речі, бо через дві години буде формуватися колона в спецтабір суворого режиму «Передшахтна № 1». Для мене ця новина прозвучала як вирок. Я зрозуміла, що не

я не питалася, бо була дуже втомлена дорогою і хворобою. Поклала пайок у торбу, а торбу підклала під голову й заснула, як убитая.

Перший Великдень

у неволі. Воркута 1949 рік

Ніч проминула, як одна мить. «Падйом», – різко пролунала команда наглядча. Всі, як ошпарені, схопилися й почали швиденько одяга-

УСЕ ПЕРЕЖИТЕ — З НАМИ...

ПРО ЖИТТЯ ПІД ОКУПАНТОМ І БОРОТЬБУ З НИМ ЗГАДУЄ ІРИНА СТРОЦЬКА

уючись, шукали допомоги в наглядчачів, але їх не було. Це табірна влада безжально практикувала такі експерименти щодо політичних в'язнів. А блатна братія розгулялася не на жарт. Всіх, а особливо наших гуцулок, розібрали до сорочок і роззули, погрожуючи ножами. Ті дівулі в таборах втратили людську подобу, чинили грабежі, мордунки, навіть убивали, і їм за це кари не було. Переодягнувшись у наш одяг, поскидали своє лахміття й залишили нас напівголими. Мені стало дуже погано від такого бандитського нападу. Дівчата помістили мене в санчасть, а самі, очевидно, тулилися одна до одної, аж поки не видали їм лагерний одяг тридцять третього – брудний, латаний, спалений у прожарці.

Коли я опинилася в санчасті, здалося, що потрапила в рай. Тепло й тихо, на нарах – матраці і чим накритися. «Ось тут я вилікуюся», – подумки заспокоїла себе.

можу тут залишатися сама, мушу йти зі своїми товаришками, з друзями по нещастю – де вони, там і я. Почала збиратися, хоч як палко вони мене переконували залишитися, щоб полікуватися.

Ішли ми снігом по пояс, може, з п'ять кілометрів. Супроводжували нас конвоїри з собаками. Врешті мокрі й обмерзлі ми добралися до табору, точніше до прохідної. Ще тут нас цілу годину мордували – не могли дорахуватися. Після тривалої перевірки ми опинилися в зоні названого вище табору.

Помістили нас в одному з багатьох уже раніше заселених бараків. Вільних нар не було й тому ми розташувалися на долівці. Роздали нам пайок – 150 г цукру і 300 г глевковатого чорного хліба. В той час хтось із наших спів'язнів вигукнув: «Дівчата, та ж завтра Великдень! Буде на сніданок з чого зробити тюрю». Що це за страва,

тисся. Нам, новоприбулим, наглядчач також велів одягатися. Мені було не зрозуміло, чому за вікном ще ніч, а нас уже кудись женуть. Запиталася про це однієї дівчини, яка скоріше потрапила на Воркуту. Вона пояснила мені, що ніч, отут на Півночі, триває півроку, а будять зеків о 5-й год. ранку на роботу й додала: «Ти ще багато дечого не знаєш про цей суворий край і про табірні порядки – поживеш і сама побачиш нелюдські особливості невілнціше законів».

Я почувалася вкрай хворою, але, як і всі, мусила одягатися в лагерне лахміття. Раптом зупинила свій погляд на торбі, яку підклала на ніч собі під голову, бо побачила велику діру. Виявилось, що шурі занюхали мій «пайок», вигризли доволі велику діру і все зжерли. А я так міцно спала, що не чула, як під самим моїм вухом ці гризуни-розбійники вчинили на мене напад.

особливу увагу звертала на руки. Добиваючись у моїй грі кантиленного звучання, пояснювала, що руки піаністки повинні бути легкі, доглянуті, граціозні, не обтяжені будь-якою фізичною працею. А що вона сказала б, якби побачила мої руки тепер?

Підвечір нас повели в зону – втомлених і мокрих від снігу. Та нам ще дуже хотілося відзначити Великдень. Всі жінки і дівчата в нашому бараці зібралися за одним столом, стараючись відтворити святкування тими бідними засобами й можливостями, які були нам доступні. Принесли з ідальні вечерю – вієсну кашу, а з хліба і цукру ми приготували т. зв. «тюрю» – покришили хліб у миски, додали цукру й холодної води, перемішали і вийшла ось така оригінальна лагерна страва. Кілька дівчат стали біля дверей бараку – на всякий випадок, якщо приїде наглядчач, щоб вчасно нас попередити.

(Далі буде)

ПРОЕКТИ

РЕПРОДУКТИВНЕ
ЗДОРОВ'Я ЖІНОК

Сталий розвиток суспільства будь-якої країни значною мірою залежить від її демографічної перспективи, що визначається здатністю населення до простого відтворення. Стія тенденція до скорочення чисельності населення в Україні внаслідок зниження рівня народжуваності й підвищення рівня загальної смертності ставить під загрозу її майбутнє і робить проблему репродуктивного здоров'я загальнонаціональною.

До основних факторів, що вплинули на погіршення показників народжуваності в країні, належать соціальне становище громадян, недостатня увага до ролі інституту родини, втрата історичних українських традицій щодо сім'ї як основної складової суспільства та збереження культури взаємодії всередині сім'ї.

Для покращення репродуктивного здоров'я жінок рекомендується:

забезпечити здійснення державної політики з питань профілактики онкогінекологічної патології (впровадження вакцинації проти вірусу папіломи людини і раку молочної залози);

розробити і впровадити інформативні скринінгові програми раннього виявлення гінекологічних захворювань у жінок, ускладнень вагітності, пологів та післяпологового періоду;

розробити і впровадити стандарт ведення вагітності, пологів та профілактики перинатального інфікування у вагітних – носіїв бактеріальних та вірусних інфекцій з урахуванням міжнародного стандарту;

забезпечити рівноцінний доступ населення до служб репродуктивного здоров'я, планування сім'ї, медико-генетичного консультування, медичної допомоги жінкам під час вагітності й пологів. В основі профілактики виникнення вродженої та спадкової патології плода лежить прекоцепційна підготовка, скринінг ультразву-

Глибокий аналіз світової історії засвідчує: успішно розвивалися лише ті нації, які забезпечували ефективне функціонування родини. Саме турбота про майбутнє української нації спонукає нас привернути увагу до найпотужнішого в долі народу й кожної людини – до української родини. 2 грудня минулого року в числі 45 «Галицької Просвіти» була надрукована програма, розроблена народним депутатом України першого

НОВА УКРАЇНЬСКА РОДИНА
МЕДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОГРАМИ

кового обстеження вагітних, визначення групи вагітних з підвищеним генетичним ризиком на рівні амбулаторної акушерсько-гінекологічної допомоги згідно з діючими нормативно-правовими актами, а також на етапі попереднього медико-генетичного консультування родини, обтяженої спадковою чи вродженою патологією із перспективним вираховуванням генетичного ризику народження хворої дитини. Впровадити кафедрою акушерства та гінекології ІФНМУ спільно з ОПЦ програму для автоматичного розрахунку ризиків синдрому Дауна, трисомії 18, затримки розвитку плода й дефекту незростання нервової трубки за даними лабораторного та ультразвукового дослідження, терміну вагітності, ваги вагітної, кількості плодів, расової приналежності, наявності цукрового діабету;

розробити і впровадити довгостроковий моніторинг здоров'я жінок, що становлять групи підвищеного ризику з репродуктивного здоров'я;

забезпечити впровадження сучасних перинатальних технологій в акушерських стаціонарах (індивідуальні пологи, участь і психологічна підтримка породіллі членами родини, індивідуальне перебування матері та дитини, методична й інформаційна підтримка матері й новонародженого щодо грудного вигодовування);

поліпшити матеріально-технічне забезпечення закладів охорони репродуктивного здоров'я;

провести наукові дослідження з найбільш актуальних питань репродуктивного здоров'я.

ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

За останнє десятиліття катастрофічно зросла захворюваність дітей. Помічені високі темпи зростання кількості таких захворювань серед дітей до 14 років, як анемія (у 1,3 раза), хвороби ендокринної і кістково-м'язової систем (у 1,5 раза), алергічні хвороби (у 1,3 раза), хвороби системи кровообігу (у 1,3 раза), новоутворення (у 1,3 раза). Найбільш серйозна ситуація реєструється серед підлітків. Частота анемій у них підвищилась в 1,8 раза, хвороб ендокринної та кістково-м'язової

систем – в 1,9, алергічних хвороб – в 1,6, хвороб системи кровообігу – в 1,5, новоутворень – в 1,8, хвороб сечостатевої системи – в 1,5 рази.

Внаслідок збільшення частки хронічних соматичних хвороб за цей час удвічі зросла психосоматична патологія. Як відповідь на дію негативних чинників зовнішнього середовища, на третину збільшилася кількість реактивних станів і психопатій.

Кількість наркологічних розладів серед підлітків з 90-их років значно зросла: за даними спеціальних досліджень, реальна кількість хворих на алкоголізм підлітків збільшилася в 2–3 рази, тих, які страждають на наркоманію і токсикоманію – в 6–10 разів.

Є переконали дані про уповільнення прискореного фізичного розвитку дітей і підлітків, що спостерігався раніше, і навіть про їх децелерацію. Припинення системної йодної профілактики в Україні і, зокрема, – в ендемічному регіоні з йододефіциту – на Прикарпатті, призвело не тільки до поширеності ендемічного зобу, але і до збільшення до 9–12 відсотків кількості дітей з відставанням росту і до 14 відсотків школярів, що мають труднощі в навчанні.

Концентрованим віддзеркаленням рівня і якості здоров'я підрастаючого покоління може вважатися показник інвалідності. Він найнаочніше ілюструє різке зниження у дітей і підлітків функціональних можливостей організму, реакцій пристосування і захисту. За останні 10 років кількість дітей-інвалідів збільшилася в 4 рази. За експертними оцінками, кількість дітей-інвалідів у найближчі 5 років подвоїться. Кількість здорових дітей, за даними різних досліджень, сьогодні не перевищує 4–9 відсотків.

Про погіршення соціального статусу дітей свідчить зростання кількості соціально знедолених дітей: втрата одного з батьків, народження дітей поза шлюбом; проживання дітей в сім'ях з доходом, нижчим прожиткового мінімуму та в бідних сім'ях, діти без належного догляду або безпритульні. При такому стані справ у країні соціальний фон може бути серйозною передумовою до

скликання Дмитром Захаруком, «Нова українська родина». У ній зазначено, що саме в родині зростають і виховувалися сини і доньки України, свідомі патріоти і герої. Саме тому родину завжди нищили і нині руйнують наші вороги. Такій загрозі як загрозі майбутньому нації і має протистояти реалізація програми «Нова українська родина». Друкуємо пропозиції щодо конкретизації програми.

формування дітей хронічних захворювань і їх прогресування та відхиленнями психічного здоров'я.

Все вище перераховане свідчить про те, що вирішення проблеми покращення стану здоров'я дітей лише медичними засобами є практично неможливим. Необхідні поєднані зусилля сім'ї, громади і громадських організацій і, найголовніше, – для успішного впровадження результатів наукових досліджень і ефективних профілактичних технологій треба зробити охорону здоров'я дітей і підлітків національним пріоритетом держави.

Для покращення здоров'я дітей рекомендується:

Впровадження масових профілактичних програм (преса, телебачення, круглі столи, лекції лікарів – провідних спеціалістів у різних галузях медицини), скерованих на вплив на мікросоціум сім'ї, який є одним із важливих складових формування здоров'я дітей. Традиції щодо норм здорового способу життя, які існують у родинах, звички окремих членів сім'ї, погляди батьків на виховання, їхнє ставлення як до власного здоров'я, так і до здоров'я дітей, психоемоційні взаємовідносини в сім'ї, медична активність батьків – це далеко не повний перелік чинників мікросоціуму сім'ї, від яких значною мірою залежить здоров'я дітей. До цих програм слід залучити громадські організації всіх рівнів, а також первинну ланку медичної допомоги – сімейних лікарів, дільничних терапевтів і педіатрів, які безпосередньо зустрічаються з членами сім'ї, і які найбільше обізнані з ситуацією в родині.

Особливу увагу слід приділити **пропаганді грудного вигодовування**, яке є запорукою здоров'я немовлят перших місяців життя. Роботу здійснювати не лише серед жінок фертильного віку, але й серед дівчаток і хлопчиків підліткового віку.

Профілактика дитячого травматизму. Діти пубертатного віку надзвичайно активні, дедалі більше часу вони проводять без постійного нагляду дорослих, але в цьому віці має бути розвинений почуття самозбереження, розу-

міння небезпеки і сформовані навички самозбережувальної поведінки. Про актуальність цієї проблеми свідчить травматизм у дітей шкільного віку, зокрема, травматизм на уроках фізкультури.

Впровадження масової і групової йодної профілактики (вагітні, діти раннього віку, діти в дошкільних закладах і школах), яка забезпечить зниження кількості дітей з дисгармонійним фізичним розвитком, із хронічними хворобами, зменшення кількості дітей, які не засвоюють базову навчальну програму, і яка запобігатиме розвитку тяжких форм розумової відсталості. Гаслом в області має стати культ інтелекту.

Вдосконалення медичної допомоги підліткам 15–18 років, що сприятиме:

підвищенню частоти виявлення функціональних порушень і хронічних хвороб, особливо захворювань серцево-судинної і ендокринної систем, органів травлення і опорно-рухового апарату; зменшенню частоти розвитку інвалідності в працездатному віці; покращенню репродуктивного здоров'я майбутніх батьків.

Організація профілактичних заходів і оздоровлення дітей безпосередньо в школі – повернення шкільних лікарів у школи, що дозволить зменшити кількість дітей з дефіцитом маси тіла, знизити захворюваність на ГРЗ, зменшити кількість рецидивів хронічних хвороб.

Науковим медичним працівникам обґрунтувати і розробити **нові алгоритми оцінки якості здоров'я дітей**.

Працівникам практичної охорони здоров'я всіх рівнів **повідомляти громадські організації, депутатські комісії з охорони здоров'я про відмову батьків від профілактичних щеплень та від госпіталізації**, про сім'ї з асоціальною поведінкою та випадки залишення дітей без нагляду. Громадським організаціям, у свою чергу, вживати відповідні заходи впливу на ці повідомлення і надавати допомогу в проведенні лікувально-профілактичних заходів у таких сім'ях.

Професори **Н. І. Генік, А. П. Юрцева, В. І. Боцюрко**

ШТРИХ ІСТОРІЇ

Перебуваючи нещодавно в Канаді, я познайомився з розповіддю Оксани Лемехи-Луцької про події 70-річної давності в Україні, яку і пропоную читачам.

ПІД ГЕСТАПІВСЬКИМ ТЕРОРОМ

Події насувалися одна за одною. Це був рік 1941. У Львові 30 червня проголосили Акт відновлення Української Державності. Святував радісну історичну хвилину Станіславів, бо просвічувала всім ясна ідея – «через Львів – до Києва». На площі «Сокола» (по вулиці Третього Мая) зібралася українська станіславівська громада, а найбільше – молодь, щоб почути те радісне проголошення, немовби ще один Універсал Української Державності...

Оксана проживала з матір'ю по вулиці Коперника. Якось, більше двох місяців по тому, одного вересневого ранку, коли вона збиралася до праці в управі міста несподівано заважила перед дверима дебелих постаті німецьких жандармів. Глянувши у вікно, побачила зелені мундири німецької військової жандармерії з псами-вівчурами, що оточили будинок. «Генде хох» (руки вгору), – скомандували грізно, а перекладач, буковинець, показав якусь записку і переклав, що мають наказ провести обшук у помешканні.

...Жандарми, спакувавши все, забрали Оксану під ескортом зелених німецьких

військових мундирів і вівчурів-собак до станіславівської тюрми по вулиці Белінського. Ця в'язниця була їй уже добре відома з попередніх років. Мама з тривогою в очах і сльозами прощалася, поклала в торбу хліб, цукор, чай і трохи солі. «Спасибі, дорога матусю, за твоє любляче материнське серце, за оббивання тюремних порогів у часи арештів, за неоціненні передачі до в'язниці, за вистоювання в чергах, щоб тільки якось допомогти своїй дитині...»

В суді по вул. Белінського було вже багато знайомих українців, чоловіків і жінок. Це означало широко заплановане й продумане масове арештування української інтелігенції й активістів у Станіславові та околицях. Німецькі поліцаї приводили щораз більше людей. Ось привели Любу К., Філю Б., Марійку Бандеру – вагітну дружину арештованого Василя Бандери і молодшу дівчину Ірену Л.

Простоюючи цілу ніч у колоні, всі роздумували, що зроблять з ними німці. Чи розстріляють, так як жидів, чи поставлять під суд? Але за що? І з'явилася думка, що це

німецька відповідь на недавнє проголошення відновлення Української Державності у Львові 30 червня.

В'язнів почали вантажити в автомобілі. Завантажили і жінок. Наказано сідати на долівку машин, щоб перехожі на вулицях не могли бачити, кого везуть. В автомобілі, де були жінки, їхали станіславівці Євген Лозинський, Б. Рибчук, В. Дейчаківський, Р. Полутранка, О. Луцький, Василь Бандера та інші. Виявляється, везли до Львова. В'язниця на Лонцького вже була переповнена арештованими українцями з різних міст краю: Львова, Тернополя, Стрия, Станіславова. Оце так, після неповних двох місяців приходу на українські землі, нові окупанти показали своє справжнє обличчя! Камери були переповнені ув'язненими станіславівцями розмістили по коридорах в'язниці.

Протримавши декілька тижнів ув'язнених українців у в'язниці на Лонцького, одного дня з сутринного вікна побачили чоловіків-станіславівців, яких вивели на в'язничне подвір'я і по списках почали вантажити на військові автомобілі. З тривогою розпізнавали знайомі обличчя Євгена Лозинського, Р. Полутранка, Я. Микитюка, Б. Рибчука, О. Лятошинського, Василя Бандери, О. Луцького та багатьох інших, яких транспортом вивезли до концентраційного табору в Авшвіц. Багатьох бачили тоді

востаннє, бо деякі не повернулися живими з німецьких таборів смерті.

Заслугує особливу увагу постать Євгена Лозинського. Він родом з Тисмениці. З німецького концтабору його звільнила американська армія. Він залишився у Мюнхені, влився в роботу українських організацій за кордоном. Одружився у Мюнхені з Марією Сафіян, уродженкою м. Копичинці, що на Тернопільщині. Тут у них 1950 року народилася дочка Лариса. Після цього вони виїхали до Нью-Йорка, де перебував старший брат Іван та сестра Марія Чабан з чоловіком. У 1952 році в Нью-Йорку народився син Аскольд. Він закінчив правничу школу Фордгам з дипломом доктора права. Аскольд посідав багато відповідальних високих посад. До 2008 року він був головою Світового конгресу українців. Сьогодні він – голова Світової конференції українських державницьких організацій. 23 серпня 2010 року я мав з ним зустріч у кабінеті голови Івано-Франківської облдержадміністрації. Йшлося про підготовку книги про славу, героїчну й багатостраждальну родину Лозинських. А про неї, як і про тисячі й тисячі українських родин, які працювали і працюють на Україну, варто знати й виховувати на їхньому прикладі нові родини патріотів.

В'ячеслав КУЧМА, м. Тисмениця

ДОЛІ

СИНИ ТВОЇ, УКРАЇНО

Розповідь про патріотів України, близьких родичів – Олексю Вінтоняка та Івана Жибак, які народилися в селі Струпків Коломийського району, жили по сусідству, вчилися в одній школі, продовжували навчання в гімназіях Станіслава, були активістами сільської читальні «Просвіти» і молодіжного руху ОУН.

Трагічні події 40-их років ХХ століття розкидали їх за межі України (одному довелося зазнати страхіть гестапівських концтаборів і потім продовжувати наукову працю в Українському вільному університеті у Мюнхені, а другому – пережити фронтові змагання Другої світової війни і продовжувати просвітню роботу спочатку в Англії, а потім – в Аргентині).

Але вони не переривали родинних зв'язків і спільно працювали в ім'я української ідеї, боролись за допомогою друкованого слова за кращу долю свого народу, за відновлення Української Самостійної Соборної Держави.

Олекса Вінтоняк – історик і публіцист, дослідник і науковець, доцент і викладач УВУ, власник книгарні і видавництва «Дніпрова хвиля» в Мюнхені, автор важливого, дослідження «Україна в описах західно-європейських подорожників другої половини XVIII століття».

Закінчив польську гімназію в Станіславі, згодом греко-католицьку семінарію (там же – 1938–1939), вчителював на Отинійщині. За приналежність до ОУН був в'язнем гестапо (від вересня 1941 до травня 1945) в концтаборах Маутгаузен, Авшвіц разом із братами Степана Бандери Василем і Олексою (табірний номер Василя Бандери – 49721, а Олексі Вінтоняка – 49743) та Ебензе. Звільнений американцями, перебував важку недугу легенів. Проте всі ці переживання не зламали його духу й волі в розбудові власного життя й активному служінні українській культурі. Залишившись у Західній Німеччині, О. Вінтоняк завершив свої студії доктором в Українському вільному університеті, де з 1967 року викладав історію України (козацька доба).

Коли на рідних землях серед розгулу русифікації спотворювано і нищено українську історичну науку, в незavidних умовах екзильно українські вчені віддавали всі свої зусилля, щоб зберегти українську культуру, пам'ять про минуле. І не лише зберегти, а й збагатити і розвинути. Для цього працювали науковці Українського вільного університету (УВУ), Українського історичного товариства (УІТ), Наукового товариства ім. Т. Шевченка (НТШ), Української вільної Академії наук (УВАН) й інших установ і видавництв. Адже цілі покоління були позбавлені науки і знання своєї власної історії на своїй власній землі.

В «історіях» наших сусідів, нещадних гнобителів, особливо північного окупанта, історія України є жалюгідним придатком до історії імперської Росії, яка починається... з Київської ери, а наш український народ зображений як якийсь самоїд, котрий весь час бореться проти власного незалежного існування, вважаючи, що самостійність є для нього якимось найгіршим злом, що він – народ другого сорту й може існувати лише... під Росією. А мета таких «історій» очевидна: виховати відразу до власної самотності, а також – зневагу в чужих. Бо хто ж буде поважати народ, що не поважає сам себе і, плазуючи в Переяславі, на колінах просить, щоби московська царська імперія його поглинула...

Як пише Ярослав Дашкевич, «Українська історична наука, незважаючи на велетенські перешкоди, які майже постійно стояли – і ще стоять – на шляху її нормального розвитку, високо оцінювала відомості про Україну, які виходили з-під пера чужинців. Велику увагу до таких джерел приділяли ще такі історики, як Дмитро Бантиш-Каменський, Ізмаїл Срезневський, Аполлон Скальковський, Микола Маркевич. Цей напрям досліджень підтримував і великий український історик Михайло Грушевський і відтак – Зенон Кузеля, Дмитро Дорошенко, Ілько Борщак. Чи не найкращою щодо описів чужинецьких подорожників про Україну за 10 століть є праця В. Січинського «Чужинці про Україну», яка перекладена на кілька мов».

Відчувши в собі покликання бути продовжувачем цих досліджень, Олекса Вінтоняк пише, що до того спричинилися кілька причин. Найголовніша – ця доба в українській історіографії недостатньо висвітлена. А це ж століття, що було переломним у житті українського народу: Лівобережна Україна, де був осередок української державності, втрачає свої автономні права. Москва ліквідує Гетьманщину (1764), руйнує Січ Запорізьку (1775), а після поділів Польщі загарбує й Правобережну Україну. З того часу Україна стає провінцією Російської імперії.

Як застерігає д-р О. Вінтоняк, – писання чужинецьких подорожників не можна вважати вичерпними, оскільки вони перебували в Україні недовго, не знали нашої історії і не могли вповні пізнати життя українського народу, особливо його боротьбу за власну самостійну державу. Всі вони стверджують, що матеріальна і духовна культура України була висока, але в парі з тим, діялих було здебільшого байдужим, що Росія знищила Українську Гетьманську державу, руйнує економіку краю, закріпачує вільний народ.

Як історик і як політичний емігрант д-р Олекса Вінтоняк глибоко усвідомлював трагедію України, історична наука якої перебувала під диктатом і тиском комуністичної партії, і тому вся історія його життя – це служіння своєму народові, особливо в ділянці розвитку української історіографії. До головніших його праць належать дослідження «Анафема на гетьмана Мазепу», «Київ 1770 років», «Церкви та монастирі в Україні в XVIII ст. в описі академіка Я. А. Гольденшtedта», «Пам'яті Богдана Кентржинського» та інші. Але, здається, чи не найбільший внесок в українську культуру еміграційного періоду зробив О. Вінтоняк як видавець. Заснованим ним у Мюнхені видавництво «Дніпрова хвиля» виявилось одним із найтивкіших у діаспорі. Саме в його видавництві вийшли праці, що зайняли тверді позиції в українській історіографії. Вистачить згадати «Історію України» в двох томах Дмитра Дорошенка; «Люди

старої України» Олександра Оглоблина; «Запоріжжя XVIII ст.» Наталії Полонської-Василенко; «Гетьман Пилип Орлик» Бориса Крупницького, «Андрій Войнаровський» Любомира Винара; «Жидівська автономія в Україні 1917–1920 рр.» Соломона Гольдельмана, також історично-мемуарну літературу – «По похилій площі» (у двох томах) Євгена Онацького, «Україна моїх блакитних днів», «Мої роки в Царгороді в 1919–1921 рр.» Олексі Грищенка та багато-багато інших. Все це праці, які документують історичну правду про нашу Батьківщину, високі моральні цінності наших предків, їхню культурну вищість над сусідніми народами і визвольну боротьбу. Праці, які стимулювали інших українських вчених до дальших дослідницьких пошуків.

9 лютого цього року серце щирого патріота рідної землі, охоронця її правдивої історії перестало битися.

А рік

перед тим у Буенос-Айресі (Аргентина) відійшов у вічність сл. пам.

Іван Жибак

– провідний член ОУН (р) в Аргентині, колишній голова Головної Ради УЦР, почесний голова Українського культурного товариства «Просвіта», організатор і діяч Спілки Української Молоді (СУМ), співпрацівник колишнього УІВІ (Українського інформативного інституту), редактор «Українського слова», довголітній та видатний громадський діяч.

Народився 19 травня 1926 року. Батьки Михайло Жибак та Юстина, з роду Вінтоняків, були активними діячами «Просвіти». Формування національної свідомості почав покійний змалку вперше в місцевій школі від директора Василя Симчука (колишнього старшини УГА) та вчителів української гімназії в Станіславі, де навчався в 1942–1943 рр. Шістнадцятирічного хлопця разом із 14 однокласниками Станіславської української гімназії німецьке гестапо вкинуло за тюремні ґрати за підозри в антигітлерівській агітації під час відзначення 86-их роковин Івана Франка. Після звільнення довелося залишити навчання й піти в підпілля, Іван став одним із керівників молодіжної групи ОУН, а з наближенням фронтових дій до Прикарпаття його скерували до 1-ої Галицької Дивізії в складі УНА, очоленої в 1945 р. генералом Шандруком. Після підстаршинського вишколу на початку травня 1945 р. в складі УНА перейшов у зону англійської адміністрації в Австрії. Відтак разом з іншими вояками був інтернований у табір військовополонених біля міста Ріміні в Італії. Таборове життя дало можливість закінчити гімназійні курси. Після звільнення в 1948 п'ять років перебував у Англії, де брав активну участь у громадському житті. У березні 1951 вирушив в Аргентину на запрошення двоюрідного брата Михайла Прокопія. Працюючи в торговельному підприємстві, вивчив іспанську й розгорнув широку культурно-освітню працю в громадських інституціях та громадській надбудові УЦР.

Василь ТОМКІВ, Болтон, Англія
Микола ЖИБАК, секретар Коломийського МРП «Просвіта»

**Гомоніла Україна,
Довго гомоніла,
Довго, довго кров степами
Текла-червоніла.
І день і ніч – гвалт,
гармати:
Земля стогне, гнеться:
Сумно, страшно,
азгадаєш – серце усміхнеться.**

Ці слова Тараса Шевченка можна віднести до героїчної битви української Дивізії «Галичина» під Бродами 13–22 липня 1944 року. Тут дійсно – земля стогнала і кров текла. 14 липня наступ советських військ розпочався з могутнього годинного обстрілу по окопах, розташованих на полі бою, під час якого були пущені тисячі снарядів і бомб. Горіло все, що могло горіти, і люди живцем. Сталінські кати не дотримувалися міжнародних конвенцій про заборону вживати запальні бомби по окопах. Кат завжди є кат.

200 км і оточені вісім дивізій, у т. ч. Дивізії «Галичина». Для остаточного розгрому цієї групи в околиці Бродів з околиці Ковеля й Любліна були перекинуті війська 1-го Білоруського фронту. 22 липня Бродівська група була оточена і ліквідована. В полон, за радянськими військовими джерелами, потрапило 17 тисяч солдатів і офіцерів, 38 тисяч були знищені. Бродівське угруповання залишило на полі бою 100 гармат і мінометів, 1500 автомашин і багато іншої техніки. За свідченням джерел, під Бродами полягло приблизно 3000 бійців Дивізії, близько 1600 були полонені, приблизно 3000 зникли безвісті або перейшли на бік УПА. Решта – невідомо.

Історичні документи підтверджують, що метою Сталіна було будь-якою ціною знищити зародок української армії – Дивізію

ДАТА ІСТОРІЇ

ЯК ГРИМІЛИ ЛИПНЄВІ ГРОМИ...

До 65-ої річниці битви під Бродами

В середині липня більшовицька авіація похвалила свою летунську активність. 17 липня на відтинку XIII корпусу почався ворожий наступ. Дивізія нараз опинилась у боях із чисельно переважними силами більшовицьких частин. Перші бої зводили наші стрільці й старшини безстрашно, завзято, по-геройськи. Часто бійці штурмували окуповані більшовиками позиції, проганяли їх і забирали полонених. Полонених розпустили по людях. Після приходу більшовиків 150 полонених чоловіків більшовики розстріляли як зрадників. Селяни біля Підгірців похоронили їх. Донині збереглася могила заохоронених.

Відступ німецьких частин і Дивізії «Галичина» проходив на цілому фронті під смертельним вогнем більшовицького летунства та безперервного артилерійського вогню. Хвилевий дощ 19 липня зупинив тимчасово більшовицькі нальоти, однак 20 липня почалося нове пекло. Більшовицькі летуни без угаву громили колони возів, авт і вояків, що відступали. З літаків по цих частинах з низької висоти прямо розстрілювали людей.

Для стратегічного удару по «Галичині» була створена спеціальна група, головні сили якої склалися з 3-ої гвардійської і 13-ти армій, якими командували генерали В. М. Гордов та М. П. Глухов. Після триденних боїв ці армії так і не зуміли прорвати оборону угруповань, до яких входила Дивізія «Галичина». Тоді до наступу були залучені й кінно-механізована група генерала Баранова, і 1-ша гвардійська танкова армія, якою командував В. К. Катков. Однак і цього разу всі атаки більшовиків виявилися невдалими. Більшовицьке командування розуміло: ще один бій і «Галичина» почне відходити в передгір'я Карпат. Виконуючи Сталінський наказ, командування зобов'язалося перед ставкою не дати Дивізії «Галичина» відійти разом з відступаючими німецькими військами і взяти в полон усю Дивізію «Галичина». На південному напрямку Бродівської групи, де наступала 6-та і 38-ма армії під командуванням генералів Н. О. Курочкина і К. О. Москаленка, ці армії наштотувались на пертий опір. Щоправда, їм вдалося пробити коридор завширшки 6 км, через який у тил ринули 30-та гвардійська і 4-та танкові армії генералів П. С. Рибалки і Д. Д. Летюшенка.

На 18 липня оборона німецьких військ була прорвана на фронті

«Галичина». Бо її існування для світової політики Сталіна і його режиму було мінусом. Зрештою, для політики частини німців створення української військової формації теж було нег'ативним. Спочатку німецьке командування мало намір використати Дивізію для власних, німецьких, інтересів на терені Городенки. Але потім кинули її під Броди, в пекло битви, на фактичне знищення. Все ж Дивізія вціліла й далі вела битви проти більшовицької навали і її сателітів. Історики дадуть оцінку українській Дивізії «Галичина» (надалі – Українська Національна Армія). Зараз маємо молодих істориків, які взяли за правдиво висвітлити суть діяльності цієї формації. Маємо розуміти, що жодна – ні німецька, ні більшовицька – політичні системи не бажали цьому військовому формуванню з українців Галичини перетворитися на суто українську збройну силу, яка б могла вибороти і захистити українську державність.

...Маємо двадцятий рік незалежності. Політики твердять, що вона постала безкровно, без людських жертв. Але ні: за неї жертвовно у різний спосіб боролись покоління українців. До цих жертв слід віднести січових стрільців, УГА, УНР, крутянців, бойовиків ОУН, жертви голодоморів і показових судів у 30-их роках, терору 1937–1938 років у совітській Україні, на теренах Західних областей України у 1939–1941 роках, воїнів Закарпатської Січі, УПА й Дивізії «Галичина», які присягались боротися з більшовизмом, захищаючи рідну землю.

Український народ, патріотичний духом і душею, захищай свою Україну, за яку загинуло безліч борців-бійців на полях битв! Вони віддавали своє життя для майбутнього, йшли в бій не за капітал. Найбільшим капіталом була честь. За борців не можна забувати. Віддаваймо їм шану молебнем-поклоном. Бо, як сказав святіший Кардинал Йосиф Сліпий: «Нікчемний той народ, який не шанує захисників своєї неньки України».

Михайло МУЛИК,
учасник боїв під Бродами –
радист при штабі Дивізії,
голова Івано-Франківської
Станиці Галицького братства
колишніх бійців
УД УНА «Галичина»

З КОГОРТИ МИТЦІВ

Володимире Івановичу, у Вас виникали сумніви щодо вибору професії? Що спонукало стати диригентом?

Якщо повернути десятки років назад, я б обрав іншу професію. Набагато легшу, яка не вимагала б багато зусиль, здоров'я, енергії. В дитинстві у мене був дуже гарний голос. У село прийшов священник Євген Левицький. Він мав музичну освіту, був професійним диригентом і організував церковний хор. Я співав у хорі й насолоджувався прекрасними звуками, які піднімали моє серце до небес. Захоплено спостерігав за його енергійними, чіткими диригентськими рухами. Під час однієї з репетицій я зрозумів, що це велике чудо! Стояти перед хором і чути акорди, які утворюються з допомогою людських голосів. Я пам'ятаю це емоційне враження, яке і спонукало стати диригентом!

Розкажіть, будь ласка, про першого вчителя...

Мій перший вчитель був Степан Іванович Прокоп'як, уродженець Ходорова Львівської області. Я познайомився з ним на шести-місячній диригентських курсах у Львові. Він був мені як батько. Я дуже багато почерпнув у нього. І найважливіше, що він завжди заохочував мене вчитися диригентській справі й не розчаровуватися у жодній ситуації.

Пане Володимире, ви цікавилися методичною диригентською літературою зарубіжних видатних майстрів? Чи віддасте перевагу вітчизняній літературі?

Я багато читав зарубіжної методичної літератури, зокрема, італійських, німецьких, майстрів диригентської справи. Безперечно українська методика викладу мені найбільше імпонувала. Найдосконалішим підручником, над яким мені доводилось працювати, був підручник М. Колесси «Основи техніки диригування». Ця праця видатного митця була настільною книгою протягом мого творчого диригентського життя.

Наскільки відомо, Ви пов'язали своє творче життя з аматорськими хоровими капелами. Назвіть,

Нещодавно відзначив свій день народження маестро музики і пісні Володимир Зварун. Народився він у с. Красне Рожнятівського району Івано-Франківської області в сільській родині зі складними матеріальними обставинами. Для талановитого хлопця у цій ситуації не виникало труднощів, навпаки сприяло ще більшому творчому зростанню. Він самостійно навчився грати на скрипці. Коли батьків не було вдома, підбирав на слух жартівливі, весільні мелодії. Слава про молодого, енергійного музиканта-скрипалю розносилася дуже швидко. Володимира почали запрошувати на весілля, хрестини, проводи. І таким чином він мав змогу заробити на прожиття. З того ж часу він мріяв про музичну освіту.

Завдяки рекомендації вчителів Краснянської семирічної школи Володимир поїхав на шести-місячні диригентські курси до Львова. Після закінчення працював художником Перегінського РБК. В 1954 р. учасники хору (інженери Перегінського ліспромкомбінату) заїтували Володимира вступити у Львівський лісотехнічний інститут. Після довгих вагань погодився і в 1954 році звільняється з посади художнього керівника і вступає в інститут на лісоінженерний факультет, але через хворобу змушений залишити навчання. Після одужання вирішив вступати в Івано-Франківське музичне училище ім. Д. Січинського на хорове диригування, яке закінчив з відзнакою. Отримав рекомендацію для вступу у Львівську консерваторію ім. М. Лисенка.

Володимир Іванович на запрошення керівників фабрик, заводів працював із аматорськими хоровими колективами і вкладав у них свої душу і серце.

М А Е С Т Р О !

будь ласка, колективи, які в процесі творчої діяльності досягнули належного виконавсько-художнього рівня. Скільки років Ви працювали з колективами?

Справжня перемога з усіх аматорських хорових капел на Прикарпатті, які я організував, – це «Червона калина». Люди, що працювали в капелі, свято виконували всі мої побажання і настанови. Завдяки спільній праці ми досягли дуже багато. Я працював двадцять років із хоровою капелою. Це найкраща сторінка мого творчого життя. Крім «Червоної калини» можна назвати й інші хорові колективи, які досягли належного виконавського рівня, а саме: Народна хорова капела «Чорного-ра», Народна чоловіча хорова капела «Прометей», Народна чоловіча хорова капела «Карпат-пресмашу».

Володимире Івановичу, хорова капела «Червона калина» брала участь у закордонних конкурсах-фестивалях?

Колектив отримав запрошення на Міжнародний фестиваль до Франції. Брав участь у конкурсах, які відбувались у Греції, Англії, Словаччині.

Ваш колектив гастролював містами України?

Так. «Червона калина» побувала майже у всіх областях Східної України: Запорізькій, Чернігівській, Чернівецькій, Дніпропетровській, Сумській, Львівській, Донецькій, Івано-Франківській. Хочу додати, що у кожній області навіть декілька разів. На жаль, у Закарпатській області хорова капела не була жодного разу. Інколи наші бажання не завжди збігаються з можливостями.

Публіка сприяла професійному зростанню колективу? Чи зважали на смаки публіки?

Публіка завжди вимоглива і справедлива! Нерозумно не прислухатися до зауважень, побажань. Колектив працює для слухача, у мистецтві перемагає наполегливість і велика праця колективу й диригента. Повірте, публіка бачить будь-які недопрацьовані деталі. Диригент повинен доско-

нало володіти репертуаром, адже він виховує сприйняття музичного шедевру.

Якою була репертуарна політика за часів Радянського Союзу?

Постійно мої бажання не збігалися з рекомендованим репертуаром. Відчував потребу у творчій свободі. Я був змушений підкорятися певним вимогам, які диктувала влада того часу. Мені неприємно згадувати час, у який українські патріотичні, стрілецькі, пісні УПА були під абсолютною забороною виконання!

Назвіть, будь ласка, аматорську капелу, яка представляла Україну на міжнародній арені?

У 60-их роках мішаний хор «Чорногора» з Калуша представляв Україну на співочому полі в Естонії. Хорова капела «Червона калина» – в Словаччині, Англії, Франції, Греції.

Володимире Івановичу, праця вдосконалювала Вас професійно на творчій ниві. Ви зустрілися із конкуренцією у диригентській справі?

Доцільно спілкуватися з диригентами, які цінують мистецтво. Такий диригент дасть щирі й мудрі поради, привітає свого друга з успішним виступом, а якщо у нього гордовите ставлення до свого колеги – такі музиканти переорієнтують себе в мистецтві. Конкуренцію я переживав постійно. Якщо весь час звертати увагу на емоційні прояви темпераментних диригентів, тоді колектив немає правдивої свободи у творчому злеті.

Чи багато сучасної молоді відвідують концерти хорової капели «Червона калина»?

На жаль, сучасної, енергійної, активної молоді на Івано-Франківщині дуже мало на таких концертах. Переважно публіка похилого віку. Я помітив байдужість із боку сучасності до цієї проблеми, хоча у східних областях України молоді багаторазово емоційніше сприймали концертні виступи хорової капели. Любов до Батьківщини зараз не в моді; сучасний погляд на патріотизм вдовольняється спокійним мовчанням і перевага молоді в матеріальних благах.

І духовність займає незначне місце у їхньому житті. Ми до цього часу не навчилися цінувати надбання своїх пращів!

Пригадайте найяскравішу сторінку із закордонних гастролей колективу...

До цього часу пам'ятаю поїздку хорової капели на Міжнародний конкурс до Греції. У фіналі брали участь найкращі хори з Японії, Америки, Казахстану, Узбекистану, Грузії, Росії, Іспанії, Італії, Німеччини, Англії та України. Це був зведений великий хор.

Цікаво дізнатися, чи хорова капела виконувала пісні інших народів?

Якщо капела перемагала у відбірному конкурсі, то обов'язково повинен вивчити рекомендований твір, але не обов'язково хоровий твір того народу, де проходив конкурс. Наприклад, на конкурс в Англії рекомендували німецьку пісню «Моя ніжна дівчино», в Греції – «Алилуя» Генделя.

Розкажіть про нагороди хорової капели «Червона калина».

Хорова капела «Червона калина» за час своєї творчої праці отримала дев'ять разів звання лауреата I, II, III ст. Всеукраїнських і Міжнародних конкурсів, не враховуючи грамоти, якими був нагороджений колектив на інших фестивалях-конкурсах.

Чи є належне фінансування з боку меценатів, спонсорів?

На жаль, на аматорській хоровій капелі кошти не виділяються та й професійні не можуть похвалитися належним фінансуванням. У кожній справі повинна бути належна підтримка. Часто чуємо з екранів телевізора і з радіо слова високих посадовців: «Зникне культура, зникне нація». Через недостатню кількість коштів колектив не має можливості вести повноцінну концертну діяльність.

Можете оцінити стан аматорської хорової музики на Прикарпатті?

Сьогодні на Прикарпатті немає жодного аматорського колективу, який був створений раніше. Це заслужена хорова капела с. Радча, хорова капела «Чорногора»

(м. Калуш), хорова капела «Верховина» (м. Долина), хорова капела «Промприладу», хорова капела с-ща Косів, а також хорова капела м. Рогатина й Калуська хорова капела освітян і багато інших чудових колективів. Колективи створені при незалежній Україні, на жаль, не мають високого виконавсько-професійного рівня.

Володимире Івановичу, Ви захоплюєтесь композиторською діяльністю. Наскільки я знаю, у Вас є обробки, аранжування творів для хору. Ви маєте намір втілити їх у життя?

У першій половині XX ст. західно-українські композитори, такі як І. Воробкевич, М. Вербицький, Ф. Колесса, М. Колесса, В. Матюк писали хорові твори для чоловічих хорів, оскільки в Галичині майже в кожному селі діяли чоловічі капели. Але згодом з'явилися хорові твори для мішаних хорів і тому виникла необхідність для кожного диригента робити переклади – хорові аранжування. Не оминуло це і мене. Ефектні, емоційні, жартівливі твори – перекладав для чоловічого хору. Власні твори рідко включаю в концертні програми капели. Вважаю, що мої творчі набутки надто скромні у порівнянні з видатними майстрами нотного пера.

Чи пам'ятаєте усі хорові колективи, з якими Ви працювали протягом творчого життя? Назвіть їх.

Селище Перегінськ (1952–1955) – хор Районного будинку культури; хор учителів; учнівський хор СШ № 1;

місто Івано-Франківськ (1955–1959) – хор автотранспортного підприємства «Автопарк»; хор на 63-му військовому заводі; учнівський хор медичного училища;

місто Калуш (1959–1971) – Чоловіча хорова капела «Прометей»; хорова капела «Чорногора» Будинку культури; хорова капела освітян міста і району; хорова капела ремонтно-механічного заводу; хор хлопчиків – Будинку школяра; учнівський хор СШ № 1; хор на сульфатній фабриці; хор у музичній школі;

місто Івано-Франківськ (1971) – учнівський хор ПТУ № 3; хор у с. Старий Лисець Тисменицького р-ну; хори в с. Підлужжя: чоловічий, жіночий і мішаний; хорові капели хорової капели виробничого об'єднання «Карпатпресмаш»; курсові хори на муз.-пед. факультеті Педагогічного інституту ім. В. Стефаника; чоловіча хорова капела «Червона калина».

Щість хорів, створених у різні роки творчої праці, мають почесне звання «народна»: Народний мішаний хор с-ща Перегінськ; Народна хорова капела «Чорногора»; Народна чоловіча хорова капела «Прометей»; Народна чоловіча хорова капела «Червона калина»; Народна чоловіча хорова капела «Карпатпресмаш»; Народний хор с. Підлужжя.

Розмовляла Любов ШУШКА, студентка Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

НЕ ПРОПУСТИ!

ЛІТО ФЕСТИВАЛІВ...

На українців чекає гаряче фестивалне літо. Тільки на Західній Україні пройдуть майже 30 фестивалів, як традиційних, так і нових.

Щойно у Тернополі пройшов Перший Західноукраїнський весільний фестиваль, Фестиваль ковальського мистецтва та народних промислів «Гамора-2011» у Закарпатті, Фестиваль тушкованого півня у Берегівському районі.

Не менш цікавим буде липень. **1–3 липня** пройшов мистецький фестиваль «Fort.Missia» (с. Поповичі, Львівщина), **1–10 липня** – «Шепіт збирає друзів», **2–3 липня** – Третій «ПораБулоФест» (м. Ужгород), **7 липня** – «Лудине-фест» (м. Косів), **9–10 липня** – Фестиваль молодіжної альтернативної музики «Рурисько» (м. Бережани, Тернопільська область), **12 липня** – **24 серпня** – Фестиваль «Східницьке літо»

(Східниця, Львівщина), **12–16 липня** – Міжнародний фестиваль «Артполе ака Шешори» (с. Уніж, Івано-Франківська область), **15–17 липня** – рок-фестиваль «Тарас Бульба-2011» (Дубно, Рівненська область), **16–17 липня** – «Кульчиці-фест» (с. Кульчиці, Самбірський район, Львівська область), **23–25 липня** – Третій «LvivKlez Fest», Міжнародний фестиваль єврейської музики, пісні і танцю (м. Львів), **29–31 липня** – Четвертий міжнародний музичний фестиваль «Славське-Рок-2011» (с. Славське, Львівщина), **30–31 липня** – Козацький фестиваль «Богданові звитяги».

У серпні пройдуть перший Всеєвропейський фестиваль казкарів (м. Тернопіль), Фестиваль історичної реконструкції «Ту Стань 2011» (Львівщина), XIII Всеукраїнський фестиваль лемківської культури «Дзвони Лемківщини» (Манастириська, Тернопільська обл.), Третій молодіжний музичний фестиваль «Захід-2011» (Львівщина), Четвертий Міжнародний фестиваль фольклору «Етновир» (м. Львів), Міжнародний кінофестиваль незалежного кіно «Кінолев» (м. Львів), фестиваль «Львів – столиця ремесел», Свято хліба (м. Львів), XIX Міжнародний Гуцульський фестиваль (Косівщина), «Стародавній Меджибіж-2011», (Хмельницька область).

ЗУСТРІЧІ

ЯКІ РЕФОРМИ ПІД ЧЕРВОНИМ ПРАПОРОМ?

Держава повинна створити надійну систему правового захисту й охорони своїх державних символів, реґламентувавши їхнє використання державними органами, посадовими особами та пересічними громадянами, заявив на прес-конференції в Івано-Франківську лідер УНП Юрій Костенко.

Верховна Рада повинна негайно виконати рекомендацію Конституційного Суду щодо законодавчого встановлення порядку використання державних символів України.

«Червоний прапор був принесений 1918 року на радянських багнетах і він не має нічого спільного з Україною, – нагадав історію гість. – Це символ ліквідації української державності у 20-их роках, придушення свободи, кривавих репресій, масових убивств та голодомору». А рішення КСУ від 16 червня щодо скасування офіційного використання червоного прапора було ухвалене за його поданням як громадянина України.

Юрій Костенко дійшов висновку, що в Україні не буде поліпшення якості життя доти, доки не будуть розв'язані принципові полі-

тичні проблеми, у тому числі, питання червоного прапора. Він звернув увагу на те, що поляки і балти розпочали свої реформи з люстрації та ухвали законів, якими заборонили вчорашнім очільникам компартії і кадебістам працювати в органах влади. В Україні процедура відлучення комуністів від влади, на жаль, не відбулася.

Щодо прийдешніх виборів голова УНП наголосив, що його партія піде на парламентські вибори в єдиній праворадикальній команді. Та чи буде вона сформована?

Н. К.

ЗДОРОВ'Я

Більш ніж у 30 місцях Біблії містяться тексти, які статистично достовірно заперечують вживання алкогольних напоїв. В одному випадку вказано, що алкогольний напій придатний для споживання тільки тим, хто помирає без надії, що теж є свідченням засудження його вживання. Розподіл на алкогольне і переварене неалкогольне вино – виноградний сік, дозволяє покращити розуміння і сприйняття термінології. Біблія закликає вести чистий, бездоганий спосіб життя, без уживання алкоголю – цього підступного й абсолютно непотрібного в організмі людини дурману.

Духовна святиня християн – Біблія декілька десятків разів різко виступає проти пияцтва і вживання п'яних напоїв. Наведемо ці тексти.

«Вино – зрадливе, п'янки напої – буйні; кожен, хто кружляє їх, – нерозумний» (Прип. 20, 1).

«Не бувай з тими, хто впиваються вином, ані між тими, що обжиряються м'ясом, бо п'яниці й ненажери зuboжіють...» (Прип. 23, 20–21).

«У кого: «Ой» – у кого: «Ой, леле!» У кого сварка, у кого скарги? У кого рани без причини? У кого очі червоні? У тих, що при вині засиджуються довго; у тих, що ходять смакувати вино пахуче. Не приглядайся до вина, яке воно червоне, як гарно світиться у кубку, як лагідненько летить. Потім воно вкусить, як гадина, утне, немов зміюка. Тобі ввижатимуться дивні речі, серце твоє буде дурниці говорити; і будеш немов той, що дрімає серед моря, або як той, що вгорі лежить на шоглі. «Били мене, та мене не боліло, товкли мене, та не знав я нічого. Коли ж я прокинувся? Я буду знов того шукати!»» (Прип. 23, 29–33).

«Горе тим, що тільки-но вставши вранці, женуться за напоями хмільними і що, розпалени вином, засиджуються аж до ночі!» (Іс. 5, 11).

«Горе тим, що до пиття вина хоробрі й спритні у приправі упивних напоїв» (Іс. 5, 22).

«Зважайте на самих себе, щоб часом серця ваші не обтяжилися обжерством, пияцтвом та життєвими клопотами» (Лк. 21, 34).

«Як день, – поведись чесно: не в ненажерстві та пияцтві» (Рим. 13, 13).

«Ані зlodії, ані зажерливі, ані п'яниці, ані злоріки, ані грабіжники – Царства Божого не успадкують» (1 Кор. 6, 10).

«Учинки ж тіла явні: розпуста, нечистота, розгнуданість, ідо-лослужба, чари, ворування, свари, заздрість, гнів, суперечки, незгоди, ересі, зазвисті, пияцтво, гульня і таке інше, про що я вас попереджаю, – як я вже й раніше казав, що ті, що таке чинять, Царства Божого не успадкують» (Гал. 5, 19–21).

«І не пивайтесь вином, яке доводить до розпусти, а сповнюється Духом» (Еф. 5, 18).

«...щоб решту часу жити, в тілі, не за людськими похотями, а за волею Божою. Бо доволі часу минуло на виконанні волі поган,

тих, що віддавалися розпусті, пристрастям, пияцтву, гульні, напійкам та мерзенній службі ідолів» (1 Пт. 4, 2–3).

«Вино їхнє – їд гадюча, погубна отрута гадів» (Втор. 32, 33).

«Остерігайся ж, не пий ні вина, ні п'яного напою» (Суд. 13, 4).

«Не пийте вина ні ви самі, ні діти ваші повіки» (Єр. 35, 6).

«Скажи синам Ізраїля і повідай їм: Коли чоловік чи жінка врочисто обривається назорейським обітвом, щоб посвятитися Господові, то від

бачать, і спотикаються, коли присуди вирішують. Тому столи скрізь повні блювотиння й посліду: нема чистого місяця» (Іс. 28, 7–8).

«У день нашого царя князі палким вином зробили його хворим, він простягає свою руку разом із глузливцями» (Ос. 7, 5).

Також у Біблії написано, що «тіло людини – це храм Божий», тому занецишувати його нікотинним або алкоголем – означає чинити не по-Божому.

НЕ ПИЙТЕ, ХЛОПЦІ, ВКРАЇНА ПРОСИТЬ

БІБЛІЯ ПРО ВЖИВАННЯ ВИНА ТА П'ЯНИХ НАПОЇВ

вина й п'яних напоїв буде стримуватись; ні винного, ні оцту з інших п'яних напоїв не питиме, і жадного виноградного соку не питиме, і не їстиме ані свіжого, ані сушеного винограду. Увесь час свого назореїства не їстиме нічого, що зроблено з виноградної лози, чи то воно з винограду незрілого, чи з лущиння» (Чис. 6, 2–4).

«Треба, отже, щоб єпископ був бездоганим, однієї лише жінки чоловіком, тверезим, розважливим, чесним, гостинним, здібним навчати, не п'яницею, не розбешакою, а сумирним, не сварливим, не грошолобом...» (1 Тим. 3, 2–3).

«Диякони – так само треба, щоб були поважні, не двоязичні, вина багато щоб не вживали не були віддани брудному зискові» (1 Тим. 3, 8).

До речі, у Біблії про Івана Хрестителя говориться як про велику людину, однією з характеристик якої є те, що він не вживав «ні вина, ні напою п'яного» і сповнився «Духом Святим вже з лона матері своєї» (Лк. 1, 15).

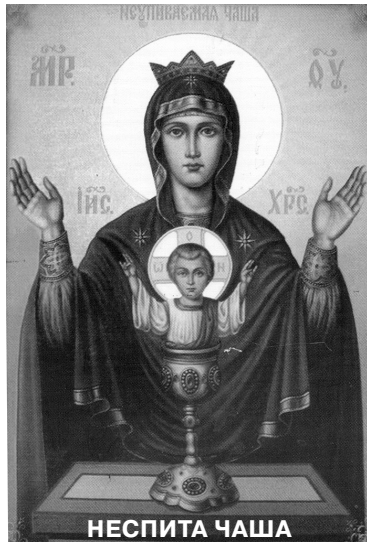
«...не пий ні вина, ні п'яного напою, й не їж нічого нечистого» (Суд. 13, 7).

«...як блудить п'яний у своїм блювотинні» (Іс. 19, 14).

«То не царям, о Лемуеле, не царям вино пити, ані князям бажати п'яних напоїв! Щоб вони, знову не забули та не покривили суду всіх, що пригноблені» (Прип. 31, 4–5).

«Горе тому, хто своїх сусідів напуває, хто наливає їм отрути, доки не уп'ються, щоб голизну їхню оглядати! Стідом наситився ти замість слави! Пий же й ти та покажи свій сором! Повернеться до тебе кубок Господньої правди, ганьба впаде на твою славу!» (Ав. 2, 15–16).

«Та й ті від вина заточуються, хитаються від хмільних напоїв. Священик і пророк хитаються від хмільних напоїв, вони у вині потопляють; хилються від хмільних напоїв, заточуються, коли видіння

На Близькому Сході і в країнах Середземномор'я технологія зберігання виноградного соку шляхом фільтрування до цілковитого очищення від осаду і його подальшого переварювання на слабкому вогні для виділення надлишку води, згущування, походить із сивої давнини. До соку як консервант додавали ароматичні смоли і зверху заливали тонкою плівкою оливкової олії. Такий загуслий виноградний сік називався переварене вино. Його в амфорах поміщали в пивниці і в прохолоді, без бродіння, зберігали тривалий час. Джон Китто в статті «Вино» наводить приклади зі стародавньої, але знаменитої «Енциклопедії біблійної літератури» (Encyclopedia of Biblical Literature) декількох істориків XIX століття з приводу питання вживання перевареного виноградного соку на Близькому Сході. Так, один із них, доктор А. Рассел, усвоїв «Натуральній історії Алеппо» пише: «Згущений виноградний сік, sapa vini, який називається dibbs, доставляють у місто в міхах і продають на суспільних ринках; він схожий на простий мед, солодкий на смак і широко вживається людьми всіх верств населення».

СПОСОБИ ЗАСТОСУВАННЯ

Бальзам потрібно розводити водою або трав'яним чаєм. Внутрішньо: при профілактичному застосуванні – вранці та ввечері по 1 ч. л., розведений водою. При легких нездужаннях приймати по 3 ч. л. розведеного водою бальзаму. Якщо у вас серйозна хвороба, тоді бальзам приймають від 2 до 3 ст. л. щодня. Кожну ложку розводити 1/8 л трав'яного чаю і розподілити так, щоб настою вистачило на прийом за півгодини до їжі, а потім – через півгодини після їжі.

АПЛІКАЦІЯ ТА КОМПРЕСИ

Місце, на яке хочете прикласти компрес зі «шведського зілля», обов'язково треба змастити жиром, найкраще – маззю з живокосту або нагідок. Потім змочити вату або шматку (найкраще з льону), відіснути, щоб рідина не стікала, прикласти до хворого місця. Щоб компрес швидко не висихав, зверху слід покласти пергаментний папір або церату і перев'язати. Через 2–4 години зняти, посипати дитячим тальком. Якщо хворий не відчуває подразнення шкіри, можна компрес залишити на ніч. Людям з чутливою шкірою доцільно перервати на якийсь час застосування компресів

Кир Реддінг у книзі «Історія сучасних вин» (History of Modern Wines) пише: «У ліванських горах, в Кесроані, виготовляють хороші вина, але вони є великою частиною vins suits (переварені вина). Таке вино зберігається в глечиках».

Плутарх, грецький біограф і мораліст I століття говорить: «Вино стає старим, або слабким усилі після багаторазового фільтрування. Коли сила забрана, вино не спопелєє розум, не розпалює ум і пристрасті і набагато більш приємне для споживання». Достойне уваги зауваження Плутарха про те, що фільтроване неалкогольне вино «більш приємне для вживання», ніж алкогольне.

Пліній (24–79 р. після Р.Х.), відомий римський учений і автор прославленої «Натуральної історії», називає переварені вина sapa і defratum серед «vinum dulce» – солодких вин. До них він додав інші види неброджених солодких вин, відомих як semper mustum – постійний муст, passum – вино родзинки і milites – медове вино. Останнє готувалося із мусту «в такій пропорції: 30 пинт (біля 14 л) мусту сухої якості на шість пинт (біля 3 л) меду і горнятка солі; цю суміш довести до кипіння».

Гіппократ вважав добрим напоем такий, що готувався шляхом розчинення 20 частинами води однієї частини траціанського вина. Найбільш імовірно, вина, розбавлені 20-ма частинами води на одну частину вина, були перевареним загуслим виноградним соком. Любителі вина, яке перебродило, навряд чи насолоджувались би його вживанням (розбавленим на 95 відсотків водою).

Жителі Закарпаття і Молдови виноградний сік теж називають вином.

Пересічна українська людина цього не знає і виникає плутанина у термінології, без розрізнення на вино алкогольне – те, яке перебродило, й неалкогольне – те, яке не бродило. Опоненти говорять, що Біблія рекомендує вживати алкогольне вино. Неправда, цього немає. Біблія не може містити категорично несумісні тексти, які суперечать один одному – це абсурд.

Бродіння винограду, де працюють дріжджові грибки – вісники бродіння, розкладання, тління, смерті, не є процесом чистоти, оскільки у Біблії 28 разів забороняється таке алкогольне вино. Отже, Біблія закликає сторонитися вживання алкоголю і вести чистий, бездоганий спосіб життя. Водночас, у Біблії є два місця, які рекомендують вживати вино.

«Перестань пити воду, вживай і вина трохи через шлунок і твої часті недуги» (1 Тим. 5, 23).

«Дайте п'яних напоїв тому, що помирає, і вина тим, яким на серці гірко; нехай п'є й забуде свої злидні, і нехай більше не згадає про своє горе» (Прип. 31, 6–7).

Таким чином, статистика текстів 28 на 2 свідчить не на користь вживання алкоголю.

або скоротити час їхньої дії. Також можна відмовитися від пергаменту й церати. Завжди треба пам'ятати про змащування жиром хворих місць та навколо них.

Результати дії «шведського зілля» – справді сенсаційних ліків – можна підтвердити безліччю прикладів: пухлини, гематоми, гнійні рани зникають після застосування цих ліків. Під час подорожей при зміні харчування, болю голови (0,5 ч. л. настою розвести водою і натерти скроні, повіки, чоло, за вухами, решту – випити) полегшення настає миттєво, зникає важкість у шлунку, втома. Зілля дуже помічне при укусах різних комах.

При відшаруванні сітківки ока – прикладати до повік зволожену вату і тримати протягом години. Поліпшують зір, засіб запобігає сліпоті. «Шведське зілля» допомагає навіть при онкологічних хворобах.

При маткових болях потрібно приймати 1 ст. л. бальзаму, розведеного на червоному вині, тричі на день вранці. Через півгодини після прийому пройти свіжим повітрям і лише тоді снідати. Молоко вживати заборонено.

Якщо людина знепритомніла, відкрити їй рот і влити 1 ст. л. бальзаму.

Але рекомендація в першому випадку про вживання вина в Біблії – це, знову ж таки, вживання вина неалкогольного, такого, що не перебродило. Вживання чистого виноградного соку Біблія не відкидає.

В другому випадку алкогольний напій придатний тільки для тих, хто помирає без надії. Чи може бути більше осудження вживання алкогольних напоїв?

До речі, ніде в Біблії не сказано, що Ісус Христос для причастя у Таємній Вечері використовував алкогольне вино – те, що перебродило: «Кажу вам: Не питиму віднині з цього виноградного плоду» (Мт. 26, 29). Плід виноградний – це, очевидно, чистий сік, який не перебродив. Ніде в Біблії не сказано, що Ісус Христос на весіллі у Кані Галилейській перетворював воду в алкогольне вино. Він не міг цього зробити, якщо Біблія відкидає алкогольні напої. В Біблії сказано, що це було добре вино. А добре вино – це виноградний сік, який не бродив.

Ісус Христос відмовився від п'яного вина, яке йому подали на хресті: «...дали йому випити вина, змішаного з жовцю (заправлене дуже гіркою миррою, – воно знечувало болі розп'ятого – прим авт.), але він, покуснувавши, не хотів пити» (Мт. 27, 34); «та й дали йому пити вина, змішаного з миррою, та він не прийняв» (Мр. 15, 23). Це свідчення про те, що Він не схвалював уживання п'яних напоїв.

Так, у 32 випадках Біблія містить тексти, які статистично достовірно заперечують вживання п'яних напоїв.

Іслам і алкоголь теж категорично несумісні. У духовній святині мусульман, Корані, тричі написано про недопустимість уживання алкоголю. Ось лише один текст: «Вони питають вас про вино і майсир (азартні ігри – прим авт.), скажи: в них обох великий гріх і деяка користь, але гріх їх – більше користі» (216, 219). В усіх мусульманських країнах протягом 16 століть діє сухий закон і вживання алкоголю заборонено. За Кораном «вино – мерзенність сатани».

І якщо ми бажаємо гарного майбуття для себе, своїх дітей та онуків – будьмо тверезими. Завжди. І скільки б вас не намагалися перекопати, що пити потроху можна, бо це корисно для здоров'я – це неправда. Якщо ви відмовитесь від уживання алкогольних напоїв у малих дозах, ви не питимете ніколи. Якщо ви питимете потроху, ви будете пити завжди, можливо, ціле життя.

Абсолютна тверезість – це прекрасний і надзвичайно комфортний стан нашої з вами вічно молоді і нестаріючої душі, тому насолоджуйтесь цим станом протягом всього свого життя. І Біблія закликає вести чистий, бездоганий спосіб життя, без уживання алкоголю – цього підступного й абсолютно непотрібного в організмі людини дурману.

Володимир АНДРЕЙЧИН, доцент Івано-Франківського національного медичного університету, ортопед-травматолог вищої категорії МОЗ України

ВАРТО ЗНАТИ

«ШВЕДСЬКЕ ЗІЛЛЯ» – ЛІКИ ДЛЯ ВСІХ

У своїй лікувальній практиці я часто використовую рецепти з німецької народної медицини. Хочу розповісти вам про шведські трави, або про «шведський бальзам».

Рецепт його належить лікареві Замсту. На жаль, гіркий шведський бальзам ректора Замста не продається у нас. Його можна придбати лише в аптеках Західної Європи. Або ж замовити складники. Я їх замовляю у Швейцарії й готую зілля сам. Сам його вживаю і вам передаю – і в готовому вигляді, і в рецепті. Бо «шведське зілля» – то справді ліки для всіх. До його складу входять 11 рослин. Сам доктор Замст, вживаючи його, дожив до 104 років, і то загинув, упавши з коня під час прогулянки. А дідусь цього лікаря прожив 120 років, батько – 113 років, його мати – 107. Всі вони дійшли патріархального віку завдяки дивовижним властивостям «шведського зілля».

Мені 1 лютого сповнюється 80 років. Переміг туберкульоз і злоякісну пухлину мозку. І все це – завдяки лікуванню травами, у тому числі «шведським бальзамом».

«Шведський бальзам»: 10 грамів алое (можна замінити полином гірким), 5 грамів мирри, 0,2 грама шафрану, по 10 грамів листя сени, камфори, кореня ревеня, читварного кореня, манни (лишайник, що росте в напівпустельних регіонах), венеціанського теріаку, кореня дудника (або дягелю) та 5 грамів відказника колючого безстебельного (росте в Карпатах).

Приготування: суміш треба розмолоти, засипати у дволітрову посудину й залити півтора літрами горілки. Тоді закрити й поставити в тепле місце на 14 днів. Щодня бодай раз суміш потрібно розмішувати. Через два тижні процідити й розлити в невеликі скляні пляшечки. Зберігати закритими в прохолодному темному місці. Цей еліксир здоров'я може зберігатися продовж довгих років. І чим довше він стоїть, тим більше цілющу силу має.

Бальзам лікує майже всі хвороби, ваше тіло залишається свіжим, молодим до пізньої старості, а обличчя – прекрасним і радісним. Так свідчать старі записи.

При туберкульозі легенів вживати бальзам вранці натще, лікування має тривати шість тижнів.

Якщо немає місячних або вони дуже інтенсивні, бальзам потрібно вживати три дні. Повторити лікування двадцять разів. Цикл відрегулюється. Цей бальзам допомагає і при молочниці (пліснявці).

Людям, хворим на епілепсію, потрібно обов'язково вживати бальзам, бо він зміцнює нервову систему та організм, допомагає позбутися багатьох хвороб.

Бальзам лікує паралічі, допомагає позбутися запаморочення та нудоти.

Помічний при лікуванні рожі, загоєє свищі. Допомагає поліпшити апетит.

Лікує від укусів скажених собак та інших тварин, бо знищує всі отрути. На рани накладати тканину, змочену в бальзамі.

Витверезять п'яного дві столові ложки «шведського зілля».

Величезна й дивовижна сила цього бальзаму. Немає хвороби, проти якої цей бальзам не допоможе би. Як мінімум, це основа для лікування.

Переклав з німецької

Володимир НАУМ,

Лустомитівський район, с.Наварія, вул. Львівська, 113, Львівська обл.

ПОСТАТІ

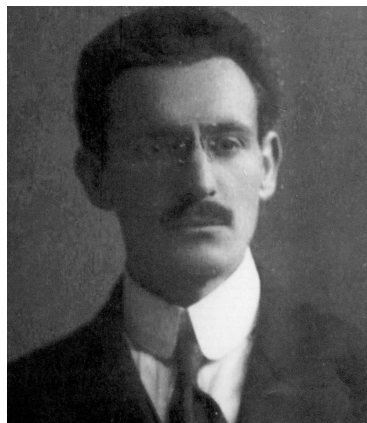
ДОСЛІДНИК ІСТОРІЇ КНЯЖОГО ГАЛИЧА
ДО 125-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА КРИП'ЯКЕВИЧА

«Обов'язок кожного свідомого громадянина – знати славне минуле свого народу, щоб із нього витягати науку для теперішнього і майбутнього кращого життя».

Іван Крип'якевич

Небагатьом історикам України талант дозволив тримати в одній руці одночасно два пера – перо академічного вченого і перо популяризатора науки. Крип'якевич належав до тих будівничих науки, які однаково міцно і рівно могли користуватися обома перами. Не так легко навіть вирішити, котрому з двох він віддавав перевагу. Дві лінії творчості чітко простежуються на майже всіх етапах наукової діяльності історика. Дві лінії не протирічили, а, навпаки, гармонійно доповнювали одна одну. Найкращий доказ – «Історія України», яка написана ще 1938 року, лише тепер без перешкод доходить до читача на рідній землі. І сьогодні, і в майбутньому до неї звертатиметься ще не одне покоління читачів.

Народився Іван Крип'якевич 25 червня 1886 р. у Львові, але до кінця своїх літ не вважав себе львів'янином. Він немов постійно відчував на собі ношу попередніх поколінь роду – спадкових, протягом століть, холмщаків і спадкових, також сторіччями, священиків. Дитинство, молодість Івана минали, як звичайно, – школа, гімназія – були львівськими. Польські педагоги гімназії намагалися довести йому, що він є людиною гіршою, і цю науку Іван зрозумів. Бо й університетські роки (філософський факультет Львівського університету (1904–1909) минали в такому ж дусі. У Львівському університеті, розташованому на українській землі, панувала шовіністична польська професура.

ному на українській землі, панувала шовіністична польська професура.

До науки, саме історичної, потягнувся рано. Шістнадцятирічним хлопцем зайшов до бібліотеки Наукового товариства імені Шевченка (НТШ) і не розлучався з ним майже 40 років. Символом історичної науки став для Крип'якевича майбутній велетень української історіографії М. Грушевський, професор, голова НТШ. Він у 1904 році організував курси українознавства. Там уперше схрестилися їхні шляхи. Молодий 18-річний адепт музи історії Кліо і вже дуже досвідчений, на двадцять років старший, її служитель, що стояв на порозі європейської наукової слави. Грушевський десять років вів свого учня по щаблях історичної науки чимраз вище і вище. Починаючи з 1905 року сторінки «Записок НТШ» зарясніли розвідками, архівними публікаціями, оглядами, рецензіями студента, а врешті – цілком самостійного історика. Грушевський для Крип'якевича – це членство в НТШ, наукові відраження, це і

захист докторської дисертації, перші десятки цілком самостійно написаних наукових статей, перша велика книжка – «Матеріали до історії української козаччини». Розлучилися вони у 1914 році, коли Грушевський назавжди попросився зі Львовом.

Крип'якевич був, без сумніву, найвидатнішим і найплодовитішим учнем найбільшого українського історика. Після закінчення університету, докторату він – учитель приватної гімназії з українською мовою викладання Українського педагогічного товариства в Рогатині (1909–1910), потім – академічної гімназії у Львові (1912–1914).

Поганий зір захистив його від участі у Першій світовій війні. У жовтні 1918 року подорож до Києва, щоб там отримати затвердження на в. о. професора недавно організованого Кам'янець-Подільського державного університету. Посада, яку через хворобу (тиф) Крип'якевич не зайняв.

Він багато читав. Особиста бібліотека його росла. В післявоєнні роки тематика писань Крип'якевича дуже розширюється. На першому плані – козаччина, а особливо – держава Б. Хмельницького, дослідження минулого, і найвидатніша праця – «Історія України».

Неспокійно і стурбовано зустрів учений вересень 1939 року. В 1939 році – в. о. професора і завідувач кафедри історії України Львівського університету імені І. Франка; 1940 – завідувач відділу Інституту історії України АН УРСР; 1941 – призначення, без захисту, на підставі друкованих наукових праць, ступеня доктора історичних наук і затвердження звання професора.

Після чорних років німецької окупації Крип'якевич повернувся

до університету, спочатку завідувачем кафедри, а потім – деканом історичного факультету. Але почалися роки реакції, цькування, вилучення української інтелігенції, звинуваченої в черговому рецидиві буржуазного націоналізму. Всіх наукових співробітників Львова розігнали, а найважливіших, в тому числі Крип'якевича, депортували до Києва. У 1948 році вчений повертається до Львова в музей етнографії та художнього промислу. В 1953 році його призначили директором Інституту суспільних наук у Львові. Майже десять років директорування стали світлою добою в історії інституту.

Іван Крип'якевич поволи підбирав підсумки свого наукового шляху, будуючи ряд статей останнього десятиріччя так, немов це були духівниці, адресовані тим, хто прийде пізніше – розуміти, як і навіщо треба писати справжню історію.

1 липня 1962 року вчений став пенсіонером. Вдома впорядковував особистий архів, розкладав по теках наукові матеріали. Прогулювався стежками близького Шевченківського гаю, часом доходив до Личаківського парку з горішками в кишені годувати білок. Говорити було важко – після двох інсультів. При зустрічі переважно лагідно усміхався.

21 квітня 1967 року І. Крип'якевич не стало. На його могилі поставили скромний чорний хрест із написом на табличці «Іван Крип'якевич – історик України» та датами життя. Але комусь і чомусь цей напис не подобався. Застосовували різні засоби залякування та шантажу – і хрест з написом через кілька місяців після смерті академіка зник з його могили. Але про Крип'якевича треба писати як про історика України, бо саме ним він був ціле творче життя.

Марія СОХАН,

науковий співробітник історичного відділу Національного заповідника «Давній Галич»

ДО ПЕРВНІВ

ВШАНУВАЛИ ГОМЕРА
ГУЦУЛЬЩИНИ

На батьківщині Станіслава Вінценза, у Криворівні та Бистреці (Верховинський район), відбулися заходи з циклу Міжнародного гуцульського фестивалю «Слов'янська Атлантида» (Польща).

Станіслав Вінценз (нар. 30 листопада 1888 р. у Слободі Рунгурській, помер 28 січня 1971 р. у Лозанні) – великий гуманітарій ХХ ст., поляк, який мав французькі корені, знавець Гуцульщини, думки й мистецтва античної Греції, філософ, прозаїк, есеїст. Володів чотирнадцятьма мовами. Був предтечею ідеї європейської інтеграції – при збереженні культурної різноманітності, – в атмосфері толерантності й діалогу понад усіма розбіжностями. Він вважав Гуцульщину ідеальним зразком Європи, в якій мирно співіснують різноманітні конфесійні, етнічні та національні групи. Вінценз – постать, яка у своєму непересічному ставленні до світу й людини віддзеркалює ті ідеї, які слід передавати і розповсюджувати. Для Вінценза світ мав мету і сенс існування лише завдяки діалогу, який спирався на абсолютні довіри, зокрема, між різними націями, етнічними та конфесійними групами. Він був противником авторитаризму й уніфікації, яка спричиняє зниження рівня культури і цивілізації людей.

Лише він зміг описати гуцульський світ так барвисто, картинно, глибоко й, водночас, міфічно. Вінценз вибрав Краків місцем свого поховання. Можливо, підсвідомо відчував, що саме це місто стане «Польською столицею Гуцульщини» і місцем, де Схід поєднується з Заходом, з огляду на багаторічну традицію гуцульських фестивалів і днів. Так було і цього року – в рамках Міжнародного польсько-українського гуцульського фестивалю в сорокову річницю від дня смерті Гомера Гуцульщини.

Станіслав Вінценз називав Гуцульщину Слов'янською Атлантидою. Ця метафора містить багатство значень, починаючи від представлення шляхетної, хоча безповоротно втраченої, спільноти, яка живе святами цінностями. Письменник погоджувався з думкою Платона, що протягом століть людські цивілізації багаторазово потерпали від стихій. У таких випадках невелика кількість уцілілих людей передавала наступним поколінням щось із давньої системи вірувань і цінностей і на цьому спиралося нове суспільство. У народній культурі, яка протистоїть зміні, довго зберігалися залишки архаїчної системи, якої вже не вдається цілковито відтворити.

Гуцульське плем'я, яке проживало в недоступних Східних Карпатах і продовжувало вівчарський спосіб життя, у своєму фольклорі зберегло багато з архаїчної культури. Скріплював її, на думку Вінценза, розвинений культ предків, а багато елементів цієї культури подібні до звичаїв і вірувань давніх греків, яких теж сформував вівчарський спосіб життя. Це доказ, що слов'янські гуцули зберегли залишки пам'яті про архаїчну дохристиянську традицію, що є одним із найдавніших джерел європейської культури. Згодом давні вірування й обряди поєдналися з християнськими.

Організатором Міжнародного гуцульського фестивалю «Слов'янська Атлантида» є Центральний осередок гірського туризму (Польща). Авторами ідеї є Юстина і Пйотр Клапیتی – науковці з Ягеллонського університету, гірські експерсводи, любителі Карпат. Співорганізаторами і партнерами є кільканадцять інституцій та неприбуткових недержавних організацій з дванадцяти міст Польщі, а також зі Львова, Івано-Франківська і самого серця Гуцульщини – Криворівні й Бистреці. Центр заходів – Краків, місто Станіслава Вінценза.

Програма урочистостей передбачала: офіційне відкриття фестивалю в музеї Івана Франка (Криворівня), презентацію книги «На високій полонині» (українською мовою), відкриття виставки фотографій, демонстрація фільму «Слідами Вінценза» (авторства Вальдемара Чеховського), відвідування місця, де стояв дім сім'ї С. Вінценза – Пішибилівських, дискусійну зустріч «Навколо Слов'янської Атлантиди», конкурс на найкращого музиканта. За душу С. Вінценза спільно молилися священики Альфонс Гуровскі та Іван Рибарук. Відбувся концерт гуцульської музики.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

КОНКУРСИ

ПЕРЕМОЖЕЦЬ –
АВТОРСЬКИЙ
ПРОЕКТ

У Центральному народному домі № 1 м. Івано-Франківська відбулися громадські слухання з приводу визначення авторського проекту – переможця пам'ятника «Руський трійці». Учасниками слухань були 111 громадян обласного центру.

За словами заступника міського голови Михайла Вереса, до Івано-Франківського міськвиконкому було подано 6 проектів, 2 з яких були визначені як найкращі. Це проекти авторських колективів під керівництвом Володимира Довбенюка та Степана Федорина. Вони презентували свої роботи для ознайомлення учасникам слухань. Зокрема, С. Федорин розповів, що «вартість проекту становитиме 280 тис. грн., скульптури передбачають вилити з бронзи; їхня висота становитиме 3 м. Проект їхнього пам'ятника є знаком і символом, кожному часовому періоду характерне своє подання. У проекті використали пластичний стиль, є відображення західноукраїнських ікон». Натомість В. Довбенюк повідомив, що «висота пам'ятника становитиме 2,5 м. Він буде споруджений з тонованого бетону. При його проектуванні дотриманий реалістичний підхід».

Учасники дискусії – заступник голови обласної спілки краєзнавців України Б. Гаврилів, заступник начальника управління культури, голова ОО УТОПІК В. Тимків, генеральний директор Національного заповідника «Давній Галич» О. Береговський, начальник відділу охорони культурної спадщини Івано-Франківського МВК І. Панчишин, директор ДП ОАСУ «Культурна спадщина Прикарпаття» В. Романець та інші наголошували, що обидва проекти є неординарними й цікавими, вони мають вписуватися в стиль місцевості й стати символами міста.

Один із проектів був визначений як сучасний і європейський за характером; інший – як монументальний.

За результатами громадських слухань для встановлення обрали проект авторського колективу В. Довбенюка. За нього віддали голос 76 учасників слухань. Проект колективу С. Федорина отримав 20 голосів.

М. Верес висловив думку, що пам'ятник «Руський трійці» в обласному центрі буде встановлений до ювілеїв – 200-річчя І. Вагилевича (відзначатиметься у вересні) та М. Шашкевича (відзначатиметься у листопаді).

Н. К.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ!

Наступні два числа «Галицької Просвіти»
вийдуть 28 липня 2011 р.

БІБЛІОТЕКА

СТАНІСЛАВІВСЬКІ
РАТУШІ

«Свого часу її увінчували архангел та двоголовий австрійський орел. Вона горіла у «мармулядовій пожежі» і здригалася від німецької вибухівки. В її підвалах сиділи опришки та Іван Франко. Вона довго була найвищою будівлею міста, а сьогодні єдина в Україні має позолочений купол. Її зображення можна побачити на конвертах, поштівках, календариках, значках, медалях, у випускних альбомах, телезаставках та на коробках із сірниками й цукерками. Вона – це наша ратуша!»

В івано-франківському видавництві «Лілея-НВ» видали книгу «Станіславівські

ратуші». Вона вийшла в серії «Моє місто». Упорядником видання є Іван Бондарев. Воно багато ілюстроване (ілюстрації до книги надав з приватної колекції Зеновій Жеребецький).

Праця підготована авторським колективом. До його складу входять Іван Бондарев, Михайло Головатий, Зеновій Жеребецький, Вероніка Заник, Жанна Комар, Олег Куриляк, Михайло Паньків, Олег Рибчинський, Олександра Синиця, Зеновій Соколовський, Зеновій Федунків.

А. Ч.

ТАЛАНТИ

ЧУТТЯ КОМПОЗИЦІЇ

У Національному заповіднику «Давній Галич» презентували творчість львів'янки Лесі Безніско. В експозиції виставки представлено 50 творчих робіт мисткині, якими всі зацікавлені та гості давнього міста зможуть милуватися впродовж літніх місяців. А це – чудові пейзажі та натюрморти, які передають глядачам тепло і добру енергетику.

На презентації мисткиня Леся Безніско склала щире подяку за зацікавлення до її робіт. Генеральний директор Національного заповідника «Давній Галич», голова РМО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка О. Береговський ствердив, що «Леся Безніско є одним із чудових представників творчої інтелігенції. Вона має добру здатність «відриватися від землі» у творчих пошуках, вперто робити свою роботу, популяризувати українство...» На думку пана Олександра, спільними зусиллями – дирекції заповідника, науковців, митців – до 2025 р.

в Галичі буде створений великий музейний центр, реставраційні майстерні, добрі фондові сховища, потужна картина галерея.

А хто ж така Леся Безніско – художниця? Мисткиня народилася й виросла у Львові. Освіти мистецької не здобула, проте деякий час працювала художником-ткалем у Львівському художньо-виробничому комбінаті. Непересічні здібності митця відкрила недавно. Від 2001 року створює сотні пастелей, олійних творів з добротною, чіткою композицією, кольором, тоном. Це надзвичайно.

Витвори Лесі Безніско експонувались у Львові, Золочеві, Варшаві, Дрогобичі. А надбання з поїздок Європою (Польща, Чехія, Німеччина) та роботи з поїздок у Єгипет (Шарм-ель-Шейх, Хургаду) та Ізраїль могли би експонуватися окремими серіями виставками. До цього ряду належить і серія творів, виконаних під час поїздки в Чорнобильську зону.

Н. К.